Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 232 (15855) | 1981 оной октябрийн 9, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

...ДУУН hҮРЭГӨӨ ...ОЛОШОРУУЛАЯ!

...урhаа буряад арад табан хушуун малайнгаа нэгэн ...адуун hүрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг байhан гээ... Хатарша, жорооно, гүйгөөшэ зээрдэнүүд, хүрин хээр... халтарнууд арад зоной дуунда, үльгэр домогто ...ой, мүнөөшье ажал хүдэлмэридэ морином хүсэн үр... хэрэглэгдэдэг, ехэ hайндэрнүүдтэ мори урилдаан ...одо, эгээ эрхимүүдтэнь соло дуудадаг заншалтайб... Гадна олонхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха ту... дүүргэлтэдэ адуун hүрэгүүдhээ зарим хубинень ...ха аргатай.

...спубликымнай колхоз, совхозуудта адуун hүрэг үсхэ... дүй дүршэлтэй адуушад үсөөн бэшэ. Зарим ажа... энэ hалбари хүгжөөхэ, адуу моридой тоо толгой... олошоруулха талаар нилээд hайн дүнгүүдые туйлаhан юм. Тиигэжэ байгша оной юhэн hарын туршада ...анай районой адуушад 100 гүүн бүрихөө дунда ...р 86 унага абаhан байна. Хурамхаанай, Түнхэнэй. ...районуудай ажахынууд зуун гүүн бүрихөө 70 — 74 абаа. Кабанскын районой Ойморой совхозой адуу... бүри олон унага абажа, адуу моридойнгоо тоо ...уулна. Түнхэнэй районой Саянай совхозой адуу... Самбу Отбоев, Лубсан Имесхенов гэгшэд жэл бүри ...амжалта туйладаг. 1980 оной дүнгөөр эдэнэр ...-гай алтан медальнуудаар шагнагдаа. Хурамхаанай ...hахалиин совхоздо Алексей Гурьянович Бурцев ...жэлдэ адуушанаар хүдэлдэг, жэл бүри гүүн бүрихөө ...абажа түлжүүлдэг алдартай. Захааминай районой ...СССР» совхоздо коммунист Дашацырен Раднаев ...hайн дүнгүүдые туйладаг, тэрэнэй харууhалаг hy... гүүн бүрихөө унаган абтадаг. Тус районой «Михай...» совхозой адуушан И. Б. Бадмаев, Зэдын райо... Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой — Т. Ж. Раднаев, ...рэй совхозой адуушан И. А. Беляев, Кабанскын ...«Шергинский» совхозой үүлтэртэ адуунай фер... ...оршлон П. А. Орлов гэгшэд мүн лэ эрхим дүн... туйлажа, hүрэгүүдээ жэл бүри олошоруулна. ...оной октябрийн 1-нэй байдалаар манай респуб... ажахынуудта 55 мянга гаран адуу морид тоо...

...ье республикын олонхи колхоз, совхозуудта адуун ...олошоруулха, энэ hалбарине саашадань түргэ... хүгжөөхэ хэрэгтэ ёhотой анхарал хандуулагдана гэ... ...гүй. Бэшүүрэй, Хяагтын, Сэлэнгын болон бусад ...ай ажахынуудта адуу моридой тоо үсөөрнэ. Олон... ажахынуудта адуун hүрэг соо гүүнүүдэйнь тоо миил ...-28 процентhээ дээшэлнэгүй. Байгша оной юhэн hа... дүнгөөр Хяагтын районой ажахынуудта зуун толгой бүрихөө оройдоо 41. Улаан-Үдын райондо — 39, ...районд... миил 26 унаган абтаhан байха юм. Яруунын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын райо... адуунай гарзалха, үгы болохо ушар үсөөн бэшэ дайн... Энэ hалбарида анхарал хандуулагдадаггүй бай... ...арhаа гүрэндэ адуунай мяхан тон багаар худалдаг... Үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри үшөөшье хангалта... ...уулагдана, энэ хэрэгые эрхилхэ уялгатай эмхи зур... ...мүртэй юумэ хээтүй. Ажахы доторой хүдэлмэри... ...лагдадаг моридой тоо үсөөрөө, мориндо хүллэгдэдэг ...эмсэг, тоног дуталдана.

...hалбарине хүгжөөлгэдэ хабаатай капитальна ба... ...гдэнэгүй, адуун hүрэгтэ тэжээл багаар үгтэнэ, ...муугаар ашаглагдана. Гадна адуушадаар ажал... ...ай дунда мүрысөө эмхидхэлгэ hула, энэ hалбарида ...зониие, илангаяа залуушуулые эльгээхэ, материаль... ...аар урмашуулгыень гүримшүүлхэ шухала гээшэ. ...спубликын колхоз болон совхозуудта адуун hүрэгые ...адань олошоруулха, тус hалбарине хүгжөөхэ хэмжээ... ...hаяхан партиин обкомой бюро болон Буряадай ...Министрнүүдэй Совет баталан абаа. Арбан нэ... табан жэлэй туршада адуу моридой тоо нилээд ...рэ, 1985 ондо 68 мянганда хүргэгдэхөөр хараалагг... Энэ түсэб бэелүүлхэ зорилготойгоор адуу үсхэбэ... шэнэ фермэнүүдые байгуулха, тиихэдээ мяхалиг ...рэй адуунай тоо олошоруулха асуудалда онсо анха... ...андуулагдаха ёhотой. Унага олоор абахын тула hy... ...соо гүүнүүдэй тоо олошоруулха шухала. Үбэлэй хаг... ...уурганда адуугаа байлгаха байрануудые түхеэрхэ, ...зондо гүүнэй hүөр сэгээ бэлдэжэ, худалдадаг болохо ...нүүд хараалагдана. Адуунай ашаг шэмыень дээ... ...лхын, ажахыда үргэнөөр хэрэглэхын, үүлтэрыень ...hайжаруулхын тула эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ...эмхидхэхэ шухала. Адуунайнгаа тоо олошоруул... ...түлөө оролдожо, даалгагдаhан гүүнүүдhээ олон унага ...адуушадые урмашуулха гүрим үргэнөөр хэрэг... ...болоно. Хүн зоной, илангаяа залуушуулай дунда ...аяншалга болон спорт нэбтэрүүлхэ, ихэ эрилтэ... ...инэй табигдадаг гээшэ. Эмниг моридые олоор ...ха, ашаа шэрэлгэдэ, тэжээл бэлэдхэлтын. мал ...балалтын ажалда хэрэглэхэ арга олон ха юм даа. ...тиимэhээ, hүүлэй үедэ хомор болоhон тэргэ, шарга ...гые нютаг нютагай дархашуулда захиха, зэр зэм... ...огоор хүсэд хангаха асуудалнууд богони болзор соо ...гдэхэ ушартай. Колхоз болон совхозууд мориин ко... ...тармуур бүри үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай.

...ориной тоног дуталдана, худалдаа наймаанда үгы ...гэhэн гомдолнууд газетымнай редакцида олонхи ...нуудhаа орожо байдаг. Худалдаа наймаанай эмхи ...нууд эдэ бүхы эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангажа ...ые шаданагүй. Жэшээлхэдэ, Буркоопсоюзай зүгhөө ...ын районой Амаладай совхоздо байгша оной май— ...hаранuудта 23 эмээл, 53 хазаар, 35 ногто, 3 тэргэ ...бусад тоног худалдаа, тиигэбэшье тус совхозой ...жа гүйсэд хангагдаагүй ха юм. Тиимэhээ эдэ зэр ...эй ондоо тээhээ асарагдахыень хүлеэжэ байнгүй, ...ахын хадааhа, хомууд, тэргэ, шарга өөрынгөө рес... ...ала бүтээхэ арга бии гэжэ hанагдана. Энэ шухала ...жэ хангаха асуудалые республикымнай промыш... ...предприятинуудай урда табиха хэрэгтэй.

...ажалай энэ шухала hалбарине түргэн саг соо мү... ...эрилтэдэ хүрэмөөр хүгжөөхын тула бэрхэ мэр... ...дые hуурган бэлдэхэ, үни удаан сагта хүдэлhэн ...ай, моришодой, дархашуулай дүршэл согсолжо, ...шалдбари болгохо зорилго табигдана.

...эрдэм техникын үргэнөөр хүгжэжэ байhан саг... ...hүрэгнай, агта мориднай хэрэглэмжэhээ гарашоо ...аха ушар эндүүтэй, энэмнай миин лэ ашаа шэрэхэ. ...е ажал хэхэ хүсэн бэшэ, зүгөөр хүнэй ухаан сэдь... ...баяр түрүүлдэг үнэнчэй хани байhан хадаа өөрынгөө ...анарые гээгээгүй бшуу.

...тиимэhээ республикымнай ажахынуудай хүтэлбэ... ...дэй, партийна, комсомолой организацинуудай, ...тэдэй, адуушадай, моришодой, ажаhуудалай хэ... ...хангагшадай урда мүнөө үедэ шэнээр табигда... ...лгын бэелүүлэгдэхэнь лабтай.

Республикымнай ажалай үдэр

ОРОЛДОЖО ХҮДЭЛХЭДЭ...

Түмэр харгын станци дээрэ поездын ерэжэ тогтомсоор, шара хүүртигүүдые үмдэhэн хүнүүд ерэжэ, вагонуудай мөөрнүүдые, булангуудые яаралгүй анхаралтайгаар шалгахыень хүн бүхэн харадаг байха. Энэ хадаа замай составуудые шалгадаг тусхай тиимэ ажалтай зон гээшэ. Хэды яаралгүй шэнгишье hаа, тэдэнэр өөрын ажалай сагтай, тэрэнэйнгээ түлөө харюусалгатай байха.

Гусиное Озеро станциин техническэ хангалтын пунктын улаан булан соо үлгөөтэй социалис уялгануудай нэгэ пункт дотор «Поезднуудай шалгалта доро байдаг сагые нормоhоонь табан минутаар түргэдхэхэ» гэжэ хэлэгдэдэг. Энээнине мастер Владимир Шуйский иигэжэ тайлбарилна:

— Бидэ манай участок дээрэ поезднуудай найдамтай ябаса хангахаhаа гадна, вагонуудые шалгалгын сагые түргэдхэхые оролдодогбди. Энээнhээ поезднуудай түргэн ябаса дүлдыдаха бшуу.

Пунктын коллективтэ КПСС-эй ЦК-гай «Вагонуудые ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ талаар Львовско областиин түмэр замай транспортын ба промышленна предприятинуудай коллективүүдэй дүй дүршэл тухай» тогтоол зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Энэ тогтоолые хүдэлмэришэд халуунаар дэмжэжэ, нэгэшье гэнэ усал гаргахагүйн, шалгалтын хүдэлмэрине түргэн саг соо үнгэргэхын түлөө оролдон хүдэлжэ байнхай. Абаhан социалис уялгануудынь сүм дүүргэгдэнэ. Ажалыньшье урагшатай. Энэ эдэбхи, оролдолгын, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэриин, хүн бүхэнэй харюусалгын аша үрэ бшуу.

Вагонуудые шалгалга дүрбэн халаанда хэгдэдэг. Халаан бүхэнине дүршэлтэй бэрхэ хүдэлмэришэд, ажалай ветерануд толгойлдог юм. Эндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Нима Дондокович Банзарагцаев, Сергей Алексеевич Лазарев, Николай Иванович Бурлов, Михаил Ильич Кокорин гэгшэдые нэрлэлтэй.

В. ЧЕРНЫХ.

УРДЫНХИhАА ҮЛҮҮГЭЭР

Эбэртэ бодо мал түргэн зуура түлжүүлхэ, шахан таргалуулха гол шэглэлтэй болоhон Мөөрөөшын ажахынууд хоорондын нэгэдэлэй коллектив малдаа үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, үбэлжэлгэдөө саг соонь hайнаар бэлдэхэ талаар нилээд амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. Урда жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ үбhэ суглуулжа абаа. 4300 тонно сенаж, силос даража, 4 мянгаад центнер зеленко хуряажа дүүргэбэ.

Адууhа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хэзээ хэзээнэйхиhээ олон хүнүүд хабаадажа, эмхитэйгээр ажаллаа. Эндэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Сергей Санжиевич Батомункуевай үбhэшэдэй звено эрхимлэжэ гараа. Эдэнэр 3300 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй байбал, тэрэнээ 4000 центнертэ хүргэhэн жэшээтэй. Үбhэ хуряалга дээрэ үнинэй механизатор Дашанима Дашиевич Жигмытов, залуу коммунист Батор Ширинович Бурунов болон бусад үсэд шангаар ажаллажа, бүгэдэндэ жэшээ харуулба.

Мүнөө үедэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, ургаса хуряаха хүдэлмэри захадаа гаранхай. Һүүлэй үдэрнүүдтэ зеленко, hолоомон суглуулагдажа абтаа. 2 мянгаад центнер ороо-hо таряа малай тэжээлдэ нөөсэлэгдэбэ. Тиигэжэ ниитын адууhа мал элдэб зүйлэй тэжээлээр 80 гаран процент хангагдаба. Энэнь урда жэлэйхиhээ нилээд дээгүүр болоно.

Луговодуд үбhэ хуряалгаяа дүүргэhээр лэ сабшалангаа уhалжа захалаа. Һүүлэй мэдээгээр, 200 гаран гектар сабшалан ундалуулагдаба. Энэ хүдэлмэри үргэлжэлhөөр.

Зунай хүхэ ногооной үедэ адууhа малаа бэлшээн таргалуулха гэжэ ажахын малшад ехээр оролдоо. 1700 үхэр холын бэлшээридэ абаашагдажа, hайнаар таргалуулагдаба. Эндэ мал адуулагшадаар хүдэлhэн Петр Шагжиев, Михаил Шаглуров, Бимба Цыденов, Валерий Юможапов, Долгор Ванчикова, Анна Цоктоева болон бусад зундаа үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммhаа дээшэ нэмээhэн габьяатай. Эдэ үдэрнүүдтэ тус hүрэгүүдэй 700-иинь гүрэндэ тушаахада үхэр бүхэниинь дунда зэргээр 360 килограмм татаhан байна. Тушаагдаhан үхэрнүүдэй 466-иинь эрхим тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Октябриин hүүл багаар үшөө 1000 үхэр, декабрьда —200 үхэр бэлэдхэлэй пунктда оруулагдахаар хараалагдана. Эдэ малынь мүнөө шахан таргалуулагдажа байна. Эдэ малда үдэртэ 2 килограмм талха тарянай зүйл, 5 килограмм үбhэ, 10 килограмм hолоомо нэмэжэ эдюулэгдэнэ. Тиигэжэ үхэрнүүдээ алагынь 330—340 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахаар хараална.

Гансахан гүрэндэ тушаагдаха мал шахагдана бэшэ, мүн малаа таряалан, сабшалангай узуурта бэлшээжэ, таргыень хүсөөхэ гэжэ малшад оролдоно. Тарган hайн мал үбэлэй хүйтэндэ ядалдахагүй.

Энээнэй хажуугаар ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад үбэлжэлгэдөө hайнаар бэлдэхэ, малай байрануудые, тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэнүүдые заhабарилха, үргэдхэхэ хэмжээнүүдые абажа байнхай. Энэ хүдэлмэридэ барилгашадай гурбан звено табигданхай. Хуушан байранууд соохи наг шэбхэ сэбэрлэгдэжэ, тэндэ дезинфекци хэгдээ.

Мүнөө жэлдэ тугалнуудые байлгаха шэнэ байра түхеэрэгдэбэ. Эндэ тэжээл буйлуулха байра бии. Теэд эдэ байранууд соо онhожоруултын түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэри гэдэргэ татагдана. Энэ талаар «Бурсельхозмонтаж» болон «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд зэмэтэй. Эдэнэр договорой ёhоор түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хүдэлмэреэ эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэ ушартай.

Дулаан hайн байрануудые бэлдэхынгээ хажуугаар малай доро дэбдихэ хохир, хара тарянай hолоомо гэхэ мэтэ хүсэд хүрэхөөр суглуулагдажа абтанхай.

Малшадай байха гэр байранууд дулаалагдаа, тэдэнэрые ажал дээрээ үмдэхэ хубсаhаар хангаа. Үбэлжэлгын үедэ адууhа малаа hайнаар ондо оруулха, шэгнүүрые нэмээхэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэгшэдые урмашуулха социалис мүрысөөнэй шэнэ гүрим зохёогдожо, баталагдан абтанхай. Үбэлжэлгын үедэ малшадта hаадгүйгөөр ажаллаха арга олгохо, тэдэнэрэй соёлой, худалдаа наймаанай, медицинскэ эрилтэнүүдые хангаха хэмжээнүүд хараалагдана.

Малай үбэлжэлгын бүхы асуудалнуудые түргэн зуура шиидхэжэ байха, малшадай хүдэлмэриин хойноhоо нарин хиналта табиха уялгатай тусгаар штаб энэ ажахыда байгуулагдаа.

Б. ДОРЖИЕВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор.

ЗАГАhАШАД ОЛЗОТОЙ

Байгша оной эхинhээ хойшо Кабанскын загаhашад эрхим hайнаар хүдэлжэ байнхай. Кабанскын загаhанай заводой коллектив загаhанай продукци гаргаха талаар юhэн hарынгаа түсэбые 150 гаран процент бэелүүлээ.

Гүрэнэй түсэб ба абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ загаhа барилгын «Прибайкалец», «40 лет Октября», «Байкал» колхозууд хубитаяа ехээр оруулаа. Жэшээнь, «Прибайкалец» колхоз загаhа олзоборилхо түсэбөө 3,5 дахин, нүгөөдэ хоёр колхозынь туд тудтаа гурба дахин үлүүлжэ амжаа. Энэ үндэр амжалта нэн түрүүн «40 лет Октября» колхозой А. И. Темниковэй, «Прибайкалец» колхозой А. Ф. Метеловой, «Байкал» колхозой А. С. Ермаковой ударидадаг бригадануудай оролдосото ажалаар туйлагдаа гэбэл алдуугүй.

Мүн тиихэдэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой А. Т. Андроновой, Кабанскын загаhанай заводой П. Ф. Дружинин, И. А. Гашов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууды, загаhашад П. Г. Будураев, Н. М. Гашов, И. Е. Коковин, А. И. Савин болон түрүүшүүлэй тоодо нэрлэлтэй.

В. ЦИБИН.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хуряалга дээрэ Загарайн районой «Гигант» колхозой дүй дүршэлтэй түрүү механизаторнууд Ф. Т. Гошков, В. Г. Андреев гэгшэд шударгы бэрхээр хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэй хүдэлдэг звено, жэшээнь, үбhэ хуряалга дээрэ хүдэлхэдөө, түсэбэй ёhоор 1360 центнерэй орондо 2200 центнер тэжээл бэлэдхэhэн байна. Мүнөө тэдэнэр (зураг дээрэ) таряа хуряалгада хүдэлнэ.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭД Е. А. БЕЛЬКОВА, П. В. БРАНЧУКОВ, Е. В. САФОНОВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЭКОНОМИСТ ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Финансово-экономическа ажалай талаар габьяатай байhанайнь түлөө, **Буряадай АССР-эй габьяата экономист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Белькова Евдокия Александровнада—Госбанкын Кабанскын отделение эрхилэгшын орлогшо.

Бранчуков Павел Васильевичта — Госбанкын Буряадай республиканска конторые эрхилэгшын орлогшо.

Сафонова Екатерина Васильевнада — Госбанкын Хяагтын отделение эрхилэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 8.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

ГОСБАНКЫН БУРЯАДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОНТОРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Госбанкын республиканска конторын органуудта удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаhанайнь түлөө, СССР-эй Госбанкын байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Морозова Галина Григорьевнае—Госбанкын Буряадай республиканска конторын таhагай начальник.

Подкорытова Валентина Лаврентьевнае — Госбанкын Турунтаевска отделениин ахамад бухгалтер.

Подчуфарова Полина Афанасьевнае — Госбанкын Буряадай республиканска конторын таhагай начальник.

Степанова Любовь Цыреновнае — Госбанкын Хурамхаанай отделениин ахамад бухгалтерай орлогшо.

Урмаев Леонид Андреевичые—Госбанкын Улаан-Үдэ городой Советскэ отделение эрхилэгшэ.

Яковлева Анастасия Максимовнае — Госбанкын Загарайн отделениин таhагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 8.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. П. ИЛЬИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Финансын, банкын болон ажахын органуудта удаан саг соо ажаллаhанайнь түлөө, түрэhөөр 75 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, тусхайта пенсионер **Ильин** Анатолий Прокопьевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябрийн 8.

...ЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАГДАhАН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

...Баримтата фильмүү... студиин карта дээ... ...хан улаан тугууд ... Хара бэшэ хүрь... ...таг болон БАМ, неф... ...Хойто зүг болон ...—түсэбтэ табан жэ... ...этэ ажалай онсо хү... ...бурьялжа байhан ... барилга бүхэнэй ...шэг Москвагай кино... ...истнүүд дансална. ...энгээ ойе hайндэрлэ... ...кинохроникын ехэ ...түүхэ тухай, мүнөө ...байдалай гол шухала ...тухай октябриин ...Москвада үнгэргэгдэhэн ...онференци дээрэ хөө...

...Октябриин мар... ...үдэрнүүдтэ кино... ...бариhан хүн Смоль... ...эргэдэ революционно ...дые, Үбэлэй ордон... ...хоёо байhан матро... ...мүнхэлэн буулгаhан ... Эдэ кадрнуудынь дэл... ...киноискусствын алтан ...оруулагдаа. Кинохро... ...урашуулай мэргэжэл... шадабари граждан дайнай байлдаануудай талмайнууд дээрэ бэхижэн хатуужаhан, түрүүшын түсэбтэ табан жэлнүүдэй барилганууд дээрэ болбосорhон байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай гал дүлэн соогуур совет кинохроникынхид солдадуудтай хамта дабшахадаа, эрэлхэг зориг харуулhан, шэн габьяа гаргаhан юм.

Мүнөө үедэ студиин хүдэлмэрилэгшэд зохёохы ехэ амжалтануудые туйлаба. «Коммунист тухай туужа», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ» гэhэн киноэпопей мэтын кинопублицистикын элитэ ехэ зохёолнууд Ленинскэ шанда хүртэhэн байна. Эдэмнай дэлхэйн кинематографиин түүхэдэ дээрээ ортошогүй зохёолнууд болоно бшуу.

Коммунис партяар хүтэлбэрилэгдэhэн арадай зохёохы ажал ябуулгада, совет хүнэй дэлгэр hайхан сэдьхэлдэ, эб найрамдалай түлөө тэрэнэй тэмсэлдэ Баримтата фильмүүдэй түбэй студиин документалистнууд шэнэ зохёол бүтээлнүүдээ зорюулна. Дайн дажарые зайсуулан сараха талаар зорюулагдаhан «Нангин гэрэлтэ дурасхаалыень сахи», «Үнгэрhэн дайнай сууряан» гэhэн лентэнүүд hаяхан экранууд дээрэ харуулагдаа, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшүүл тухай, экономико болон эрдэм наукын туйлалтанууд тухай, ороной олонациональна соёлой хүгжэлтэ тухай фильмүүд буулгагдаа. КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байhан тухай фильмүүд, тэрэ тоодо «Бүхы юумэ хүнэй аша туhада» гэhэн ехэ картина байгуулагдаба. «Ленин Октябриин үдэрнүүдтэ» гэhэн фильмээр баримтата киноленининана үргэлжэлүүлэгдэнэ. Харагшад олохон шэнэ документнүүдые эндэhээ мэдэжэ абаха юм. Шэнэ шэнэ мүрнүүд манай баатар габьяата үе сагай киногой түүхэ бэшэгтэ дансалагдана.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИТИЧЕСКЭ БОЛОН ЭКОНОМИЧЕСКА hУРАЛСАЛАЙ ПРОПАГАНДИСТНУУДТА БУРЯАДАЙ АССР-эй СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭhЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Ажалшадай дунда марксистско-ленинскэ теори тайлбарилан нэбтэрүүлхэ ба экономическа эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлхэ талаар габьяатай байhанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Гармаев Митупдоржидо — комсомолой политическэ hуралсалай пропагандист, Республиканска больницын врач.

Заикина Валентина Васильевнада — КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таhагые даагшын орлогшо.

Маслов Николай Тимофеевичтэ — экономическа hуралсалай соведэй түрүүлэгшэ, Загарайн районой Онохойн ой модоной промышленна комбинадай директорэй орлогшо.

Мезгина Калерия Петровнада — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Мухар-Шэбэрэй районой Түгнын дунда hургуулиин багша.

Мисюнас Вера Станиславовнада — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Прибайкалиин районой Сэлэнгын модоной баазын дээдэ складай табельщик.

Перевалова Александра Фёдоровнада — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Зэдын районой арадай депутадуудай Дэрэстэйн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Ристолайнен Нина Иннокентьевнада — комсомолой политическэ hуралсалай пропагандист, Улаан-Үдын авиационно заводой таhагай инженер.

Стулев Ермил Михеевичтэ — теоретическэ семинарай пропагандист, Улаан-Үдын авиапредприятиин штабай начальник.

Сонн Николай Михайловичта — экономическа hуралсалай пропагандист, Улаан-Үдын районой «Забайкальский» гэжэ ангай совхозой директор.

Халтуева Дора Ивановнада — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Захааминай районой Хуртагын эхин hургуулиин багша.

Чебунина Галина Даниловнада — Улаан-Үдын авиационно заводой парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша.

Яхно Иван Степановичта — теоретическэ семинарай пропагандист, Баунтын районой Багдаринай геологическа экспедициин таhагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан,
1981 оной октябрийн 8.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИТИЧЕСКЭ БОЛОН ЭКОНОМИЧЕСКА ГЭГЭЭРЭЛЭЙ hУРАЛСАЛАЙ ПРОПАГАНДИСТНУУДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, марксистско-ленинскэ теори тайлбарилан нэбтэрүүлхэ талаар эдэбхитэй ажалайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Балашова Валентина Евдокимовнае — теоретическэ семинарай пропагандист, Хэжэнгын районой Дээдэ-Худанай дунда hургуулиин директор.

Егодуров Борис Сагадаровичые — теоретическэ семинарай пропагандист, Түнхэнэй районой Хэрэнэй интернат hургуулиин багша.

Доржиев Михаил Мэндхеновичые — полит-hургуулиин пропагандист, Хурамхаанай районой Элhэнэй найман жэлэй hургуулиин директор.

Рубцова Тамара Алексеевнае — комсомолой политическэ hуралсалай пропагандист, Октябрьска районой нарин сэмбын комбинадай цехэй начальник.

Саломатина Мария Васильевнае — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Улаан-Үдын районой Оронгын совхозой ахамад экономист.

Уткин Владимир Ионовичые — марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые шудалдаг hургуулиин пропагандист, Загарайн районой Хэндэгатайн леспромхозой ахамад энергетик.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан,
1981 оной октябрийн 8.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

НҮЛӨӨЛХЫ ХҮСЭЕЭ БАТАДХАБА

Эдэ үдэрнүүдтэ Саянай совхозой тарялангуудай дээрэ ургаса хуряалгын халуун хаһа гол түлэб түгэсхэгдэжэ, намдуу аалин болонхой. Һүүлэй мэдээгээр, ажахын механизаторнууд хамаг хүсэеэ элсүүлэн, ургаса хуряалгаар Түнхэнэй район соогоо нилээд һайн дүнгүүдые туйлаа. Энэ амжалтада тарян ажалшадай дунда нийтэ-политическэ ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байһан совхозой партийна комитедэй үүргэ ехэ байна гэхээр.

Ургаса хуряалгын харюусалгатай ажалай эхилхын урда тээ совхозой партком зүблөө татажа, нийтэ-политическэ хэмжээ ябуулгануудай түсэб табиһан юм. Энэ зүблөөн дээрэ директор В. Р. Сыденов, парткомой секретарь В. Б. Бальбеев, ахамад агроном С. С. Парьянов болон ахамад инженер В. З. Доржиев гэгшэдһээ бүридэһэн оперативна штаб баталагдаа һэн. Тус штаб ургаса хуряалгын бүхы ажалые хүтэлбэрилөө.

Поли дээрээ гарахын урда тээ механизаторнуудай суглаан үнгэрөө. Энэ суглаан дээрэ социалис уялганууд абтажа, социалис мүрысөөнэй дүрим, гол болон нэмэлтэ түлөөһэн зүбшэн хэлсэгдэжэ баталагдаһан юм. Уялгын ёһоор, 4509 гектар талмай дээрэһээ 69020 центнер гэхэ гү, али гектар бүхэнһөө 15 центнерһээ доошо бэшэ таряа суглуулха гэжэ үгэеэ үгөө бэлэй. Энээнһээ гадна гектар бүхэнһөө 100 центнер хартаабха, 150 центнер овощ хуряаха уялга абаа.

Энэ ехэ зорилгонуудаа бэелүүлхын тула совхозой партком ургаса хуряалгада нүлөөлхэ үзэл сурталай хүдэлмэрие тон эдэбхитэйгээр ябуулаа. Ажалай амжалта механизаторнуудай зоригжолһоо, урмашалгаһаа, журамһаа, бэе бэедээ туһалха оршон байдалһаа, юрэнхыдөө харюусалгаяа тэдэнэй гүйсэд мэдэрһэнһээ дулдыдаха бшуу. Партийна комитет гол түлэб энээнииел хараадаа абажа, үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулаа.

Совхозой олон эдэбхитэдһээ бүридэһэн агит-бүлэг хүдэлнэ. Тэрэнэй бүридэлдэ 13 политинформатор, 18 агитатор, 18 лектор ороно. Тэдэнэр парткомой хүтэлбэри доро партиин суртал бодолые хүн зондо ойлгуулна, ороохо таряа болон газар тарялангай бусад ургамалнуудые хуряажа, гүрэндэ тушааха талаар түсэбүүд болон уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь туһална.

Ургаса хуряалгын эхилхын урда тээ партком политинформатор, агитатор болон лекторнүүдэй семинар үнгэргэһэн юм. Тус семинар дээрэ партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэдэй дүүргэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Нэн түрүүн хүдөө ажахын үйлэдбэрие эршэмтэй, гээр хүгжөөхэ, ороохо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ, гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряажа абаха талаар партиин хараа шэглэлые тайлбарилан ойлгуулха гэжэ эндэ хэлэгдэһэн байгаа.

Агитатор болон политинформаторнууд хөөрэлдөөнүүд соогоо машинануудай техническэ бэлэдхэлдэ, тэдэнние ашаглалгада, ороохо таряа гээлтэ хоролтонуудтай тэмсэлдэ, ургаса хуряалгын үедэ ажалай һаатабаригүй ябаса хангалгада, ажалай бүтээсэдэ, социалис мүрысөөндэ гол анхарал хандуулаа.

Хүдөө ажахын харюусалгатай ямаршье хаһын үедэ ажалшадые үзэл сурталай талаар хангаха хэрэгтэ пресс-бүлэгэй һайнаар эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри ехэ удха шанартай ха юм. Тэрэ хадаа совхоз доторхи байдал дууһан мэдээд байжа, социалис мүрысөө хүгжөөхэ арга олгоно бшуу. Һүүлэй һүүлдэ имагтал мүрысөөнһөө ажалай түгэсхэлэй дүн дулдыдана ха юм.

Энэ жэлэй ургаса хуряалгын үедэ совхозой парткомой дэргэдэ пресс-бүлэг байгуулагдаа һэн. Тэрэнэй бүридэлдэ экономист Р. П. Шобонова, диспетчер С-Д. Р. Замбулаева, рабочкомой түрүүлэгшэ Е-Х. Ангарова гэгшэд ороно. Тэдэнэр үдэр бүри хуряалгын-транспортна звенонуудай ажалай ябаса тухай мэдээнүүдые суглуулжа, дүнгүүдыень гаргана, хэнэй түрүүлжэ, хэнэй хожомдожо ябаһые элирүүлнэ. Табан хоногой дүнгүүдээр түрүүлһэн звенодо дамжуулгын улаан тугхан барюулагдажа, комбайндань үлгэгдэжэ байгаа, хоолосуудаар гүрэһэн баглаа, «Таряа хадалга—81-нэй баатар» гэһэн вымпел барюулагдаа.

Үдэр бүхэнэй дүнгүүдые агитаторнууд звенонуудта дуулгажа, «дайшалхы хуудаһа» болон «сахилгаануудые» гаргаа. Харин мэргэжэлтэд табан үдэрэй дүнгүүдые отделенинүүдээр ябажа, тайлбарилан ойлгуулжа үгэнэ. Тэдэнэр али нэгэн звеногой гү, али агрегадай амжалта магтан тэмдэглэжэ, зарим тээгүүр ушардаг дутуу дундануудые шүүмжэлээ.

Социалис мүрысөөндэ илагшадай хүндэлэлдэ совхозой түб буусада Ажалай алдар солын туг үргэгдэжэ байгаа. Жэшээнь ургаса хуряалгын табан хоногой дүнгүүдээр Я. Д. Дадановай толгойлдог хуряалгын-транспортна звеногой хүндэлэлдэ иимэ туг үргэгдэнхэй далбажа байгаа һэн. Тэрэ бүхы район дотороо хуряалгын-транспортна звенонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ нэгэдэхи һууриие эзэлжэ ябаа.

Лекторнүүдэй бүлэгтэ ехэнхидээ мэргэжэлтэд ороно. Тэдэнэр өөһэдөө лекциин тематика зохёоно. Жэшээлхэдэ, совхозой директор В. Р. Сыденов «Совхоз — арбан нэгэдэхи табан жэлдэ», тэжээл үйлэдбэрилхэ талаар агроном Г. Ж. Тонтоев «Тэжээл бүхы юумэ шиидхэнэ», парткомой секретарь В. Б. Бальбеев болон Жэмһэгэй сомоной Соведэй түрүүлэгшэ В. А. Моглоев «КПСС-эй гадаадын болон дотоодын политика», ахамад агроном С. С. Парьянов «КПСС-эй XXVI съездын хараалһан партиин аграрна политика» гэһэн темээр лекци уншаһан байна.

Ургаса хуряалгын үедэ нийтэ-политическэ хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулха хэрэгтэ хээрын стануудай ехэ үүргэ дүүргэдэг гэшэ аабдаа. Тэдэнь яһала һайнаар шэмэглэгдэһэн, ариг сэбэр, дулаан гэжэ эндэ тэмдэглэлтэй. Стануудые даагшадаар харюусалгаяа һайнаар мэдэрдэг хүнүүдые шэлэжэ табиһан байна. Тэдэнэй тоодо библиотекарь И. Д. Замурова, агроном В. Ж. Имескенов, тоо бүридхэгшэд В. В. Молонов, Г. Д. Марганов гэгшэд ороно.

Парткомой оролдолгоор полинууд дээрэ хүдэлжэ байһан механизаторнуудые худалдаа наймаанай, соёлой болон медицинын талаар хангаха график табигдаа һэн. Жэшээлхэдэ, четверг бүхэндэ медицинын хүдэлмэрилэгшэд ябажа, үбшэнһөө һэргылэмжын харалга үнгэргэнэ, хэрэгтэй һаань хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа хүргэнэ, хээрын стануудай болон столовонуудай ариг сэбэрые шалгана.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые хангадаг хүдэлмэрилэгшэд пятницада ябана. Жэмһэгэй сельпогой автолавка таһалгаряагүй графигай ёһоор, саг үргэлжэ ябажа байдаг юм. Механизаторнууд автомагазинай наймаалагша Валентина Бурбоева болон тэрэнэй жолоошон Сэдэн-Аюша Никифоров гэгшэдтэ баяртай байһанаа мэдүүлдэг.

Соёлой талаар хангалга муушаг гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Жэмһэгэй соёлой байшангай дэргэдэ агитбригада байгуулагдаагүй юм. Районой соёлой байшангайхидшье ерэнэгүй. Гансал Жэмһэгэй дунда һургуулиин һурагшадай агитбригада аяншалаа.

Совхозой партийна комитет таряа хуряалгын халуун хаһын үедэ үзэл сурталай талаар яһала һайн хүдэлмэри ябуулжа, таряашадай амжалтада ехэ һайнаар нүлөөлөө гэжэ үшөө дахин тэмдэглэе. Энээнэйнь ашаар үшөөл эрхим дүнгүүдэй туйлагдаха байһаниинь дамжаггүй.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ТЭЖЭЭЛЭЙ БАЯН ПОЛИ

БРЕСТ. Полесиин шэнэ газар дээрэ байгуулагдаһан Пинскэ районой «Парахонский» совхозой полинууд дээрэ дүрбэн метр үндэр кукуруза ургаба. Эндэ тэжээл бэлэдхэдэг хэдэн комплекс хүдэлнэ.

Механизатор В. Завадский КСК-100 түхэлэй комбайн дээрэ һайнаар хүдэлнэ. Тэрэ бэрхэ слесарь, электрик юм. Тиимэһээ тэрэнэй машина һаадгүйгөөр хүдэлдэг. Дүй дүршэлтэй комбайнер социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо ородог юм.

Тракторист Н. Бугаев хоёр прицептэй К-700 трактораараа үдэр бүри зуун тонно хүрэтэр ногоон набша намаа зөөнэ.

Белоруссиин Полесидэ 20 шэнэ совхоз амжалтатайгаар хүдэлнэ. Мал ажалай продукци, тэжээл болон олон жэлэй ногооной үрэһэ үйлэдбэрилдэг ажахынууд хоорондын предприятинууд урдань намаг нялхи байһан газарта байгуулагдана.

МЕЛИОРАЦИ БА УРГАСА

УҺАЛУУРИИН ҮШӨӨ НЭГЭ БАРИЛГ…

РЕПОРТАЖ

Оройдоол хоёр-гурбан жэлэй саана Оронго голой баруун эрье зубшаад, Культурын фермын байраһаа саашаа үргэлжэ эндэ тэндээ абар-табар бургааһанай, хуу болдог дошо, хонхор-ёнхор газартай бэлшээри байгша һэн. Энээнэй саада захаархи сабшалан дээрэһээл бага зэргэ үбһэн абталаг байгаа. Юуб гэхэдэ, сабшалангайнь газар тэгшэ бэшэ, уһалхада, ногооеньшье сабшахада хүшэр байһан.

Харин мүнөө эндэхи газар дайда тад ондоо болошонхой харагдана. Оронго голой баруун тээхи нэлэнхы үргэн тала шугамдал сэхэ һубаг ханаабуудаар хээлэгдэшэнхэй, тэдэгээрнь Оронго голой уһан иишэ тиишээ таран урдажа, халбайн сайрана. Газарайнь нюруу столдол тэгшэ болгогдонхой, хэһэг хэһэгээр таһалагданхай байха юм. Мүнөө эндэ олон тоото трактор, машинанууд зэргэ хүдэлжэ, ямар нэгэ ехэ добтолгодо шуумайн орожо байһандал һүрөөтэйгөөр үзэгдэнэ. Болдог дошо отолжо, дэгнүүлнүүдые бутаруулха БДТ-3 түхэлэй дискнүүдые, газарай нюруу хюһан тэгшэлхэ грейдер, скреперүүдые шэрэһэн К-701 түхэлэй мантан томо тракторнууд, бульдозертой, мүн хүндэ түмэр катогуудые хойноо шагтагалһан ДТ-75, Т-130 түхэлэй тракторнууд һубарилдан ябанад. Тээ сааһань ехэ һубаг ханаабуудые малтажа байһан экскаваторнуудшье харагдана.

— «Бурводстройн» барилгын управлениин мэдэлэй манай Ивалгын ПМК эндэ хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Бидэ энэ Баруун-Оронгодо 500 гектар һайжаруулагдаһан сабшалан лиманна аргаар уһалха шэнэ системэ баринабди. Эндэ бүхыдөө миллион үлүүтэй түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой юм. Нёдондо түрүүшын 320 гектар газар энэ аргаар уһалагдадаг болгожо тушаагаа һэмди. Совхоз тэндэ түрүүшынхиеэ олон жэлэй ногоо, куузику тарижа, муу бэшэ ургаса абаа. Мүнөө үшөө 180 гектар газар ашаглаад, уһалагдадаг болгожо тушаахамнай, — гэжэ эндэхи бүхы барилгые эмхидхэн хүтэлбэрилдэг прораб А. Ф. Сухарев хөөрэнэ.

— Сабшалангые лиманна аргаар уһалха гээшэмнай ямар удхатай, юугээрээ һайн юм? — гэжэ асуубаб.

— Нэгэдэхеэр, газар уһалдаг олон тоото техникэ, түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэһэндэ орходоо тэрэ эсэстэ һурагүй гаргаша багатай байха ёһотой. Гол ханаабаар урдажа ерэһэн уһые тусхай хаалта нээжэ, хажуу тээхи багашаг һубагуудаар уралхуулхада, тэрэнь коллекторэй сорго хоолойнуудаар өөрөө зүндөө таража, хэһэг хэһэгээр таһалагдаһан газарнуудые уһалха юм. Оройдоол хэдэн хүн энэ системые харууһалжа, газар уһалха аргатай болоно. Иимэ системэ республика дотор түрүүшынхиеэ баригдахань, — гэжэ Мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын шэнэ барилгануудай дирекциин ахамад инженер Л. И. Юрьева хэлэнэ.

— Уһанай тон жэгдээр тараха, нэгэ тээ суглархагүйн тула энэ газарай нюруу айхабтар тэгшэ, зааханшье добо хонхоргүй байха ёһотой. Тиимэһээл эдэ олон трактор, машина эндэ үдэр бүри эршэмтэй хүдэлнэ ха юм. Түрүүн грейдер скреперүүдые табижа, газарай нюруую хюһаад, удаань хүрьһэ тэгшэлхэ тусхай агрегат оло дахин ябуулнабди. Һүүлдэнь каток шэрэжэ, хүрьһыень нягтаруулна, тон жэгдэ болгонобди, — гэжэ нүхэр Сухарев нэмэнэ.

— Энэ системэтнай бүхыдөө хэды һубаг ханаабтай, хаалта түхеэрэлгэнүүдтэй юм?

— Оронго голһоо уһа гаргаха ехэ ханаабай үтань 5 километр шахуу, харин тэрэнһээ хажуу тээшээ гараһан бага ханаабуудайнь үта 22,6 километр болодог юм. Тэдэ ханаабууд дээрэ уһа хааха, табиха инженерна түхеэрэлгэнүүдые тоолобол, бүхыдөө 400 гаран болохо байна. Ханаабуудһаа хажуу тээшэнь уһанай таран урдажа байха хамтадаа 12 километр утатай дренажна сорго хоолойнууд газар доогуур табигданхай. Ханаабуудаар урдаһан уһанай тэндээ доошоо ехээр шэнгэхэгүйн тула уһа ехэ табисагүй шабар, хайр шулуун оёортонь адхагдаа,— гэжэ нүхэр Юрьева хэлэнэ.

Уһалууриин тус системын барилгада бүхыдөө 1 миллион 269 түхэригэй хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой юм. Һубаг ханааб, хаалта боолтонуудайнь бүхыдөө бариглажа дүүрэөд, тэндэхи бүхы газар уһалагдажа, олон жэлэй ногоон болон тэжээлэй бусад ургамалнуудай таригдахада, һайнаар ургуулагдаад байхада энэ барилгада хэгдэһэн хамаг гаргаша 4—5 жэл соо тэхэрюулэгдэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, мүнөө Оронгын совхоздо һайн жэлдэ сабшалангайнь гектар бүриһөө оройдоол 9—10 центнер … абтадаг һаань, һайж… даһан, уһалагдадаг … 500 гектар газарай… хэнһөө адагынь 35—… нер үбһэн абтаха … байна. Тингэбэл сов… һа малдаа бардам … үбһэ тэжээл бэлэдх… лохо бшуу.

Гадна эндэһээ … үбһэнэй өөрынь үнэ … да сэнтэй байха … Юуб гэхэдэ, уһалуур… системэ дээрэ олы… никэ олон хүдэлг… гансал ханаабууд … хогдоһон хаалтануу… рэгтэй саганька нэжэ… жа байха оройдоол … хүдэлхэ юм.

Һаяшаг «Бурводстр… рилгын управлениин … инженер А. О. Нече… управлениин Ивалг… гай начальник Н. … даков, Оронгын уһ… системын начальник … Иванов, уһанай ажа… рилганнуудай дирекци… лөөлэгшэд П. Г. … Л. И. Юрьева … бүридэһэн комисси… рилгын бэлэн боло… ектнүүдые шалгаж… дунданануудыень эл… тэдэ дутагдалнууда… усадхаха, ашаглалга… ха болзор болон … дые тодорхойлһон б…

М. НАМЖ…
Улаан-Үдын район…

УХТАГАЙ ТУРШАЛГА

«Һунгагшадай захнлаар бүтэгдээ» гэһэн үгэнүүд Коми АССР-эй Тимано-Печорско территориально-үйлэдбэриин комплексын түб—Ухта городто ходо дуулдадаг. Ухтагай хүн зон шэнэ гэрнүүдые олоор толлоно. Һүүлэй үедэ байрын гэрнүүдэй бүхэли квартал, ажаһуудалай байшан, шүдэнэй поликлиникэ, санатори-профилактори, техническэ мэргэжэл олгодог училищи, хэдэн һургуули, хүүгэдэй саадууд «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаа.

Арадай депутадуудай Ухтинска городской Совет байрын гэрнүүдые, социально-ажаһуудалай байшангуудые бариха талаар министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүсые элсүүлжэ шадана.

Ухтада капитальна барилгын управлени—УКС байгуулагдажа, үйлэдбэриин бэшэ бүхы барилгануудые бодхоохоор уялгалагдаа һэн. Городой барилганuудта һсмологдоһон бүхы мүнгэ зөөрине УКС-дэ дамжуулан үгэһэн байна.

Арадай депутадуудай Ухтинска городской Соведэй дэргэдэ барилгын материалнуудай промышленностиин болон барилгын талаар саг үргэлжын комисси хүдэлдэг. Хүдэлмэршэд, барилгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй арбан табан хүнһөө бүридэлтэй комисси байрын гэрнүүдые, худалдаа наймаанай, коммунальна ажахын, ажаһуудалай албанай барилтые хинан шалгана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: саг үргэлжын комиссиин заседани.

ТАСС-ай фотохронико.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ХАРЬКОВАЙ ТРАКТОРНА ЗАВОДОЙ 50 ЖЭЛ

ХАРЬКОВ. С. Орджоникидзиин нэрэмжэтэ тракторна заводой коллектив предприятиингаа байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе ажалай үндэр амжалтаар тэмдэглэбэ. Һая, ХТЗ-гэй мүндэлһэн үдэр, жэлэй социалис уялгануудые дүүргэлгын тоосоогоор бүтээгдэһэн түсэбһөө гадуурхи һүүлшын трактор тэрэнэй гол конвейерһээ бэлэн боложо гараба.

Н. Кравченко ба Н. Тыньковой толгойлдог эрхим бригадануудта тус машиные хабсаргаха хүдэлмэри даалгагдаһан байна. Тракторна заводой түрүүшын барилгашадые болон түрүүшын тракторнуудые бүтээн байгуулагшадые эдэ бригадануудай тоодо оруулаа юм. Урдань барилга дээрэ хүдэлдэг байһан, харин мүнөө заводой ахамад металлург А. Ридный, токарь П. Горяинов, заһабарилагша А. Якимчук, электромонтер И. Перепелица болон бусад ветерануудай намтарнууд заводой алдарта замтай таһаршагүй холбоотой юм.

Иимэ хүнүүд заводой амиды түүхэ болоно. Түрүүшээр эндэ 30 мориной хүсэтэй тракторнуудые бүтээдэг һэн. Харин мүнөө тэдээндэ орходоо таба дахин хүсэтэй Т-150К түхэлэй мантан томо тракторнууд бүтээн гаргагдана. Манай ороной заха булангуудта ба дэлхэйн хэдэн арбаад гүрэнүүдтэ энэ трактор эгээл эрхим тракторнуудай нэгэн гэжэ тоологдодог юм.

Совет түсэбтэ табан жэлнүүдэй түрүүшын заводуудай нэгэн һэльбэн шэнэдхэгдэжэ байнхай. Тэрэнэй гол цехүүд шэнэдхэн заһабарилагдана, гол конвейерынь утадхагдаа, коллектив баян дүй дүршэлтэй, мэргэжэл шадабаритай болоо. Эдэ бүгэдэ шэнэ хараа замуудые нээнэ. Энэ табан жэлдэ 200 мориной хүсэтэй мөөртэй тракторнуудые, тэрэшэлэн Т-150 түхэлэй гэнжэтэ тракторнуудые бүтээдэг болохоор хараалагдана.

Эхэ ороной үндэр шагналаар — Октябриин Революциин орденоор шагнаһандань харюу болгон, жэлэй дүүрэтэр ХТЗ-гэй хүдэлмэришэд урда тээнь абаһан уялгануудһаа гадна, хэдэн арбаад трактор бүтээн гаргахые хараална.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

ХАБАРОВСК. Сибирь болон Алас-Дурнада хүдэлдэг ТАСС-ай корреспондентнүүдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые үндэһэ болгон, мэдээсэлэй шанарые һайжаруулха арга замууд тухай журналистнуудай зохёохы хөөрэлдөөн болобо.

Совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаанай шиидхэбэринүүдэй, нүхэр Л. И. Брежневэй Сибирь болон Алас-Дурнын нютагуудаар ябахадаа үгэһэн захяа заабаринуудай нүлөөн доро эндэ боложо байһан социально-экономическа үргэн ехэ хубилалтануудай түүхэ-бэшэгые тодо һонирхолтойгоор, партийна ёһоор, гүнзэгыгөөр байгуулха гээшэ олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэдэй гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглэгдээ.

АЛДАРТА ОЙН БАЯРАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

АЛМА-АТА. «Казахстанай арадуудай түүхэтэ хуби заянда Россиин дүүргэһэн түрүү үүргэ» гэһэн бүхэсоюзна научно-теоретическэ конференци һаяхан эндэ боложо дүүрэбэ. Россида һайн дураараа Казахстанай нэгэдэһээн 250 жэлэй ойдо тэрэ зорюулагдаһан байгаа. Казахстанда, Дунда Азида социализм байгуулгын дүй дүршэлэй уласхоорондын удха шанар улам ургана гэжэ конференцидэ хабаадагшад тэмдэглээ. КПСС-эй ленинскэ национальна политикын сэсэн мэргэн байһаниинь үшөө дахин батадхагдаа. Зуу гаран нациин болон арад үндэһэтэдэй түлөөлэгшэдэй хамта ажаһуудаг, ажалладаг Казахстанда нийтын эрдэмэй талаар үнгэргэгдэдэг шэнжэлгэнүүдэй шухала зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Интернациональна хүмүүжүүлгын, национальна харилсаае нарижуулан гүримшүүлгын асуудалнуудые саашадань шэнжэлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

ГАБШАГАЙГААР, СТАХАНОВЕЦУУДАЙ ГУРИМААР

РОВЕНЬКИ. (Ворошиловградска область). Фрунзиин нэрэмжэтэ шахтаһаа Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Н. Скрыпнигэй даадаг бригадын гэшүүд габшагайгаар, стахановецуудай гуримаар ажаллана. Тэдэнэр сентябрь һарада 130 мянган тонно антрацит малтаа. Энэнь дунда зэргын мянгатан-бригадын табан һарын нормотой адли юм.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада тус коллектив 1 миллион тонно түлишэ жэл бүри үгэнэ. Тэдэнэр мүнөө … шье иимэ уялга аба… бэшье энэ зорилгоо… замдань горитой бэр… нүүд ушарна. Тэдэн… логическа орёо хүш… далда хүдэлнэ: шахта… газарай нураха уш… но, бусадшье бэрхэ… тохёолдоно.

Н. Скрыпник бол… рэнэй нүхэд бүхы а… ломжонуудаа шадам… рэглэжэ, сүүдхэ б… мянган тонно антраци… тана. Ээлжээтэ милли… но түлишэ үгэхэ гэ… гань тэрэ хэбээрээ …

ШЭНЭ ЗОРИЛГО… ТЭЭШЭ

АЛЬМЕТЬЕВСК. … нефтьшэд ажалай ех… жалта туйлаба. Авто… республикада нефти… хайнуудые ашаглаж… һэнһээ хойшо хоёр … ард тонно түүхэй эд… дан абтаа. Орон дото… хан райондо эды … нефть түрүүшынхеэ … гээшэ. Ороной түлш… шэ хүсэнэй баазые … гэдэ шухала хубита … даа.

Шэнэ уурхайнууд… гэнөөр ашаглалгада … элшэ хүсэ болон … нуудые бодомжотой … хэрэглэхэ, социалис … дэлгэрүүлхэ талаар … нефтьшэд түрүү дүй … лые ороной бусад р… та үргэнөөр хэрэглэ…

Туйлаһан амжалта… тарай АССР-эй нефт… барилгашадые, нефт… хайнуудые ашаглал… баадаһан бүхы хүнүү… хэр Л. И. Брежнев а… һан байна.

Энэ ушартай дашра… лан, Альметьевскэ … номито республикын … шэдэй ниислэл хото… рай суглаан болоһон …

СССР-эй Минист… Соведэй Түрүүлэгшы… логшо Н. К. Байб… нистерствэнүүд боло… бан зургаануудай хү… лэгшэд, партийна б… эмхинүүдэй түлөөлэ… лэдбэриин түрүүшүү… лаанда байлсаа.

Нүхэр Л. И. Бре… амаршалгые сугл… нэрьемэ альга таша… таһан байна. Парти… рай обкомой нэгэд… ретарь Р. М. Муси… шалгын текстые … уншаба.

КПСС-эй Централ… митедтэ, нүхэр Л. И. … невтэ эльгээгдэхэ б… гэн дуугаар батала… таа. Мүнөө жэлэй ба… табан жэлэй үндэр … дые амжалтатайгаар … хын тула бүхы хүсэ … элсүүлхэбди гэжэ «Т… нэгэдэлэй коллектив… дуулаа. Түрүүшүүл… үгэдөө хүрэбэ. … нефтьшэд гурбадахи … ард тонно нефть … эхилээ. Түрүүшын … риин халаанда түсэ… дуур 200 тонно түл… абаба.

МАЛ АЖАЛ—ОНСО ШУХАЛА ҺАЛБАРИ

ОЛООРОО ОРОЛДОБОЛ, ОНОБШОТОЙ

Эгээл мүнөө үедэ республикымнай ажахынуудай эхэ хонидой отаранuудта харюусалгата хаһань түлэг дундаа үнгэргэгдэжэ байна. Эхэ хонидоо искусственна аргаар саг соонь, һайн шанартайгаар үрэжүүлхын түлөө хонишон бүхэн оролдоно. Үнгэрһэн жэлнүүдэй үрэ дүнгүүдые, дүй дүршэлые зэргэсүүлэн харахада, хони үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулжа, эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридөө эртээнһээ түгэс бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэһэн бригада, ажахынууд заабол горитой амжалта туйладаг байха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ олон хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн хонишодой бригаданууд нилээд олошороо. Жэшээлбэл, Зэдын районой «Коммунизм», Бэшүүрэй районой «Победа», Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозуудай, Хэжэнгын районой Чисааныи, Загаһатын совхозуудай хонишод жэл бүри 100 эхэ хонин бүриһөө 90—100 хурьга абажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Байгша ондо республика доторнай эхэ хонидой 259 отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 100, мүн дээшэшье хурьган түлжүүлэгдэһэн байна. Эршэтэ ажалаараа суурхаһан мэдээжэ хонишод, Социалис Ажалай Геройнууд Д-Н. Б. Сундуев, Г. Л. Рабдаев, В. Г. Романова, О. Э. Сангадиева, Г-С. Г. Цыремпилова, мүн республикын суута хонишод Г. Д. Доржиева, Г. М. Бимбаев, Д. Ч. Бандаев гэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ ехэхэн илалта туйлаа.

Дүй дүршэлөөр баян түрүү хонишоднай яагаад иимэ амжалта туйланаб гэбэл, нэгэдэхеэр, хурьгадаа саг болзортонь эхэһээнь һалгаажа, эхэ хонидоо хэнзэ ногоондо, тарянай үзүүр дээрэ һайнаар бэлшээн таргалуулхадань, искусственна аргаар үрэжүүлгэнь саг болзортоо һайн шанартайгаар үнгэртэгдэнэ.

Эхэ хонидоо бүхы зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа, урда мэтэ искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ һайнаар ябуулжа, бүхы дээрээ 700 мянганһаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилго республикымнай хонишодой урда табигданхай. Тиин мүнөө үедэ эхэ хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэр зэргэ ябуулагдана хаб.

Байгша ондо республикымнай колхоз, совхозууд бүхыдөө 778 мянган эхэ хони, эмэ зуһагуудые үрэжүүлхэ түсэбтэй юм. Һүүлэй үеын дүнгөөр хамта 478 мянган эхэ хонин үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбнай 61,5 процент дүүргэгдээ. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 49 мянган хонёор дээшэлнэ.

Һаяын мэдээнэй ёһоор, олохон ажахынууд эхэ хонидоо үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай. Жэшээлбэл, Яруунын районой ажахынууд хараалагдаһан түсэбөө 97 процент, Хяагтын район 90, Бэшүүрэй район 85 процент бэелүүлээд байнхай.

Энэ жэлдэ Хяагтын, Бэшүүрэй, Яруунын болон бусад районуудай ажахынууд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриеэ урдынхиһаа һайнаар эхилээ.

Тодорхойлбол, дурсагдагша районуудай ажахынуудай хонишодой бригаданууд эхэ хонидоо һайнаар хүшэлүүлһэнэй удаа үрэжүүлжэ захалаа ха юм. Тиин гэхээ зарим ажахынуудта энэ хүдэлмэри хайша хэрэгээр ябуулагдана. Жэшээлбэл, Улаан-Үдын районой «Дружба» колхоздо эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажал бирагүй. Байгша ондо тус ажахы эхэ хонидой һүргүүдые үшөө бүридхөөгүй байхада гэхэ гү, али хонидойнь хүшэ тамираар һула байхада, муу үүлтэрэй хусанууд һүргэтэнь һула табигданхай байһан юм. Эндэ ажахын ахамад зоотехник бүхы дутагдалаа мэдэржэ байбашье, зохихо хэмжээ абаагүй. Тиихэдэ энэл районой «Авангард», «Восход» колхозуудта эхэ хонидойнь һүрэг соо хусануудай һула табигданхай байхань али олон ушарна. Эндэ эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнхэй, лабораторишье байхагүй, бүридхэлшье хэгдэдэггүй байна.

Саашань тодорхойлон хэлэхэдэ, Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоздо Хойто-Кавказай үүлтэрэй хусанууд эхэ хонидой һүргэтэ һула табигдадаг байһаниинь элирүүлэгдээ. Иимэ һайн үүлтэрэй хусануудые һүргэтэ һула табиһыень хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэдэй мэдэжэ байбашье, зохихо хэмжээ саг дары абадаггүйень гайхамаар. Хойшодоо иимэ дутагдал яашье дабтахаар бэшэ гээшэ.

Хурамхаанай районой ажахынууд һая болотор харюусалгата энэ хаһаяа эхилээдүй байшоо. Үнгэржэ ерэхэдээ эндэхи ажахынууд искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ эхэ хонидойнгоо, эмэ зуһагуудайнгаа тоо толгойе тодорхойлоогүй байгаа ха юм. Тиихэдэ Баргажанай районой ажахынуудта энэ халуун хаһын эхилтэр ветеринарно-һэргылэмжын хүдэлмэринь үшөө дүүрээдүй байшоо.

Тэрэшэлэн хони олоор үсхэбэрилдэг Зэдын районой энэ хүдэлмэри ямаршье шалтаггүйгөөр унжагайрна. Һүүлэй мэдээгээр, эндэ бүхыдөө үрэжүүлэгдэхэ эхэ хонидойнь 38,9 процентнь үрэжүүлэгдэһэн байба. Гадна тус районой зарим ажахынуудта эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэринь муу шанартайгаар үнгэргэгдэжэ, ототой хонидые бэдэрхэ хусануудынь һүргэтэ һула табигдана. Һаяхан шалгалта үнгэргэхэдэ, Торийн совхозой М. Морозовой даадаг эхэ хонидой отарада хусануудынь һүргэтэй ниилүүлэгдэнхэй байгаа.

Хони үсхэбэрилгэдэ онсо анхаралай хандуулагдажа байбашье һаань, зарим ажахынуудта искусственна аргаар хони үрэжүүлхэ пунктнууд һайнаар түхеэрэгдээгүй, дулаалагдаагүй байна. Мүн техник-үрэжүүлэгшэдэй зоотехническэ заабариин ёһоор ажаллаха эрхэ байдал байгуулагдаагүйнь элирүүлэгдээ. Эдэ үдэрнүүдтэ газаа гэнтэ хүйтэржэ захалхадань, эхэ хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри илангаяа дулаалагдаагүй пункттай ажахынуудта бүдүүлигээр хазагайруулагдахань гээшэ.

Һүрэг олошоруулха гээшэ хони үсхэбэрилгын гол үндэһэ һуури мүн. Тиимэһээ эгээл мүнөө үедэ хонишод болон мэргэжэлтэд эхэ хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрээ саг болзортонь һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө оролдохо болоно.

Ажахынуудай мэргэжэлтэд пункт бүхэнэй ажалые наринаар хинан шалгажа, ушарһан дутагдалыень дары усадхахаар зохихо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй. Мүн отара бүхэндэ хүшэ тамираар һула хонидто нэмэлтэ тэжээл эдюулжэ тордихоһоо гадна, ототой хонидые бэдэрхэ хусануудаа шэмэтэй тэжээлээр хооллуулха шухала. Эдэ бүхы хүдэлмэрине зооветеринарна мэргэжэлтэд нарин хиналта доро абаха ёһотой. Тэрэшэлэн али нэгэ отарада искусственна аргаар эхэ хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэриин дүүрэбэл, пунктыень тэрэ дороо хаангүй, тусхай комисси байгуулжа һайнаар шалгалта хэхэ эрилтэтэй. Энээнэй һүүлээр пунктаяа хаахада болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ республикымнай хонишод ехэхэн зорилго харааланхай. Тиин хараалһанаа бэелүүлжэ, хэлэһэндээ заабол хүрэхын тула хонишод, техник-үрэжүүлэгшэд, мэргэжэлтэднай горитойхон хубитаяа оруулха аабза гэжэ найданабди.

Б. УЛЗУТУЕВ,
республикын Хүдөө ажахын министерствын ахамад зоотехник.

УКРАИНЫН НАМАРАЙ ТАРЯАЛ…

Украиныи олонхи областьнуудай таряашад таарамжатай һайн болзорто намарай ургамалнуудые тарижа дүүргэбэ. Тарилгада хабаадаһан бүхы звенонуудай хоорондоо һайн холбоотойгоор, эбтэйгээр ажаллаһанай ашаар тарилга богони болзорто, эрхим шанартайгаар хэгдээ.

Республикын Хүдөө ажахын министерствэһээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, 10 миллион шахуу гектар талмайда намарай ургамалнууд таригдаба. Полиин үрэжэлые һайжаруулхын тула колхоз, совхозуудта олдоһон дүй дүршэл хаа хаанагүй хэрэглэгдэнэ. Үнгэрһэн табан жэлдэ олон ажахынууд гектар бүриһөө 35—40 ба тэрээнһээ дээшэ центнер ороохо хуряаһан байна.

Хүрьһыень урбуулангүй газар хахалһанай ашаар тарилгада бэлдэлгэ горитой хурдадхагдаһан байгаа. Энээнэй тула механизаторнууд заншалта долоон агрегадай орондо оройдоол 4 агрегат хэрэглэһэн байна. Тэдэнь, плоскорез, «БИГ-3» түхэлэй борной, культиватор болон сеялкэ болоно. Иигэжэ газар элдүүрилхэдэ гаргаша бага бай… ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэ…

Намарай ургамалнуудай тари… талмайн хахад шахуу хубинь пласт… зүүдээр элдүүрилэгдээ. Горохой, … болохо ба силослэгдэхэ кукурузы… пашной бусад оройн ургамалнууд… ряагдаһан поли дээрэ иимэ аргаа… дүүрилгэ хэхэдэ, илангаяа ашаг … байгаа. Нютагай эрхэ байдалда 4 … он шахуу гектар поли дээрэ үндэр … ургаса үгэдэг шэнэ сортын ороохо… ригдаа. Нэгэдэхи классай үрэһэ … гөөр тарилга хэгдэһэн, үрэһэ … нормо наринаар баримталагдаһан …

Жэлдээ дунда зэргээр 51—52 … лион тонно ороохо үйлэдбэрилхэ … КПСС-эй XXVI съездын шиидхэ… нүүд дотор хараалагдаһан гол зори… үндэһэ болгон, Украиныи таряаша… хэ жэлэй ургасын бата үндэһэ … табиба.

В. ДЕМИДЕ…

Киев.

Советүүдэй хүдэлмэри

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ҮҮРГЭ, ХАРЮУСАЛГА УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...ган хүгжэжэ байгаа ...hалбарита хүдөө ажа... али бүхы тушаалтадай ...шэнэ эрилтэнүүдые та... Мяха, hү болон бу... продукци үйлэдбэрилхэ ...тэ районой хүдөө ажа... управлениин ахамад ...жэлтэдэй харюусалга ...дэшэлнэ. Тэдэнэ... олонхидынь хэдэн жэ... туршада ажахынуудта ...ажа, хүтэлбэрилэгшын ...шадабари, дүй дүршэ... баян болоhон зон. Тии... хүдөө ажахын про... ехээр үйлэдбэрилжэ, ...худалдаха, шанары... hайжаруулха бүхы хү... мэргэжэлтэд эмхид... ...улгатай. Арадай депу... ...дай Захааминай район... Советэй гүйсэдхэхы ко... ...най хүдөө ажахын уп... ...ниин мэргэжэлтэд энэ ...зорилгоёо ямараар дүүр...

...дахи ажахынууд мяха... эбэртэ бодо мал үсхэ... тусгаар шэглэлтэй ...байгаа юм. Санагын, ..., Михайловкын бо... СССР-эй 50 жэлэй ойн ...жэтэ совхозуудта халь... херефорд, казахай са... толгойто үүлтэрэй мя... Дүтэлүүрэй совхоздо ...шэглэлтэй малнууд ...галагдана. Енгорбойн ...ажахынууд хоорон... холбооной үндэhөөр за... эбэртэ бодо малнуудые ...дэг ба шахан тарга... ...г байна.

Адууhа малайнгаа hүрэг шэнэдхэн үсхэбэрилхэ хэрэг управлениин, ветеринарна станциин, малай үүлтэр hайжаруулха нэгэдэлэй мэргэжэлтэдэй гол шэглэлнүүдэй нэгэн болоно. Энэ талаар горитой ажал ябуулагдана. Буха, хуса, азарганнуудые харууhалга, малнуудые үрэжүүлгэ, гүүртэ, хонин hүрэгүүдые бүридхэлгэ, түл абалга гэхэ мэтэ хүдэлмэри мэргэжэлтэдэй хиналта доро үнгэргэгдэнэ. Тиигэжэ мяхалиг эбэртэ бодо малай үүлтэр hайжарна. Ажахынуудай бүхы hүрэгэй 49 процент хальмаг гү, али тэрээнтэй холимог, 34 процент казахай сагаан толгойто, 500 гаран толгой герефорд, 16 процент симментал үүлтэрэй болгогдонхой.

Мүн алтайн, забайкалиин үүлтэрэй хонид үсхэбэрилэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ дундa зэргээр хонин бүриhөө 3 килограммhаа дээшэ ноохон хайшалагдадаг болоо.

Гэбэшье адуула малай hүбайралга үргэлжэлhөөр. Жэлhээ жэлдэ үнеэд ба хонидые үрэжүүлхэ, тэрэ тоодо искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэб дүүргэгдэнэгүй. Үрэжүүлгын тусхай байранууд үсөөн, мал ажалда бүридхэл болон тоосоон муугаар хэгдэнэ. Управлениин ахамад зоотехник нүхэр Шелухаев Н. Т., ажахын зоовет-мэргэжэлтэд үүлтэр hайжаруулха хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана. Үдэртөө республикын станциhаа асарагдадаг 130 миллиметр үрэ хүрэнгэ ашаг багатайгаар хэрэглэгдэдэг байха юм.

Районой ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэхын тула 31 — 33 мянган центнер мяха жэл бүридэ үйлэдбэрилхэ ёhотой. Ушар иимэhээ жэлдээ тугалнуудые hайнаар харууhалжа, тус бүхэнhөөнь 70—100 кг нэмэри шэгнүүр абтаха болгодоно. Иимэ hайн жэшээнүүд эндэ бии. Дүтэлүүрэй совхозой мал адуулагша Жамбал Халзанович Гармаев даажа абаhан бүлэг тугал бүриин амидын шэгнүүр жэлэй туршада 280—300 килограмм болгоо. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой тугалшан Мария Жаповна Бадмаева тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 700 — 800 грамм нэмээжэ, жэл соо 300 килограммда хүргөө. Мал таргалуулха Нуртын комплексдо байлгагдаhан тугалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 400 граммаар нэмээ.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада ажахынуудай залуу мал дунда зэргээр сүүдхэдээ миил 220 — 240 грамм, жэл соо 80—87 килограмм нэмэбэ. Энэ тон бирагүй дүн гээшэ. Юрэнхыдөө, зунай бэлшээриин үедэ 20 — 23 мянган центнер мяхан абтана. Харин үбэлжөөнэй үедэ малнууд ехээр турана. Ажахынууд 300 кг шэгнүүртэй гунжа, 200 — 220 кг. шэгнүүртэй хашарагуудые гүрэндэ тушааhаар.

Мүнөө фермэнүүдтэ 3 мянга гаран hаамхай үнеэд харууhалагдажа, дундa зэргээр толгой бүриhөө 1182 кг. hүн hаагдана. Олонхи ажахынууд 9 hарынгаа түсэб урдшалан дүүргээд, абаhан уялгануудаа декабриин эхеэр дүүргэхээр хараална.

Хадалиг газартай Захааминда 7700 гаран адуун тоологдодог. Энэнь эгээл хямда, hайн шанартай мяха үгэдэг, олзотой hалбари болоно. Мүнөө 1288 унаган гэхэ гү, 100 гүүнhээ 71 унаган абтаад байна. Далахайн, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудта адуун hүрэгөө тусхай бригаданuудта даалгажа үгэhэнэй ашаар 100-hаа 90 унага абаба. Эдэ ажахынуудта hүрэгэй 40 процентыень гүүнүүд болгогдохоор түсэблэгдэнэ.

Управлениин ветеринарна албатан хамтын малай халдабарита үбшэнниие, мүн хашаг, хубалзаhаа гэмтэлгые доошолуулжа шадаа. Бруцеллез, листериоз усадхагдаа. Гэбэшье урдшалан hэргылхэ хүдэлмэриин hулаhаа боложо, арhанай халдабарита үбшэнүүд, туруугай уhаталга дэлгэржэ, мал үхэл гарзада ороно. Нёдондо жэл олон эбэртэ бодо мал, хонид гарзалаа. Ажахынууд игэжэ 1 млн. түхэригэй гарзада ороо. Ахамад ветеринарна мэргэжэлтэд Т. М. Борходоев, И. Л. Балданов гэгшэд иимэ хохидолто байдалтай эрид тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

Хадалиг, сагай уларилаар шэрүүн Захааминда адууhа малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула үбhэ тэжээлэй бата бэхи бааза хэрэгтэй байhаниинь мэдээжэ. Энэ асуудалда агрономууд гол анхаралаа хандуулдаг. Жэл бүри 5 — 6 мянган гектар сабшалан hайжаруулагдана, сенаж, витаминтай ногооной гурил, халаахай, набшаhа намаа бэлдэгдэнэ, 3 мянга гаран га сабшалан уhалагдана. Гэхэтэй хамта нютагай байгаалида таарамжатай агротехникэ хүсэд эрхилэгдэнэгүй. Эсэстэнь hүүлэй жэлнүүдтэ ороohо тарян, үбhэ ногоон, силосэй ургамал багаар абтана. Агроном мэргэжэлтэд тодорхой түсэбөөр хүдэлжэ, хүдөө ажахын халуун кампани эмхитэйгээр үнгэргэхэ, бүхы ажалайнгаа дүн бодолтойгоор шүүмжэлжэ үзэдэг болохо ёhотой.

Газар элдүүрилхэ, ашаглаха хуули хазагайруулха ушарнууд дайралдана. Зарим эркэтэд зүбшөөлгүйгөөр сабшалан эзэлжэ, барилгын талмай болгоно. ДСУ-2 болон ДРСУ гэжэ харгы барилгын организацинуудай зүгhөө иимэ баримтанууд олоор үзэгдэнэ. Хүдөө ажахын управлениин ахамад газар эсхэмжэлэгшэ П. Г. Лумбунов хуули хазагайруулагшадтай hулаар тэмсэнэ.

Тиихэдэ районой ажахынуудта трактор болон бусад оньhон техникэ муугаар ашаглагдана. Мүн автомашина ашаглалга 45 процент боложо, 100 км. зайда 39 литр түлишэ галдагдана.

Хүдөө ажахын техникэ hайнаар ашаглаха, заhабарилха мэргэжэлтэд дутана. Бүхыдөө 750 механизаторнууд хэрэгтэй. Мүнөө 589 хүн ажаллана. Тиихэдэ автомашина, трактор болон бусад техникэ тонохо, муугаар хадагалха, тала дайдада орхихо ушарнууд дайралдаhаар. Илангаяа Дүтэлүүрэй, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай механизаторнууд техникээ гамнанагүй.

Район дотор үнгэрhэн табан жэл соо шэнэ барилгада 7 миллион түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа. Тиихэдэ жэлдээ үмсын 8 — 15 гэр байра тосхон бүридэ бодхоогдобо. Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудта барилгын тусхай бригаданууд эмхидхэгдэжэ, горитой хүдэлмэри ябуулhан байна.

Районой ажахынууд жэл бүридэ 9 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилнэ. Тэд тэрэнэй гаргаша, өөрын үнэ сэн үшөө ехэ байhаар. Һара бүридэ малнууд шэгнэгдэжэ, нэмэри шэгнүүр абаха, тэрэнэй түлөө малшадай салин дээшэлүүлхэ урмашуулгын хэмжээн абтанагүй. Тиигэжэ мяха, hүнэй өөрын сэн дээшэлнэ, ажахынууд гарзада ороно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ дундa шатын 67 хүтэлбэрилэгшэд, 4 ахамад мэргэжэлтэд саашадаа hуралсажа, дүй дүршэл, эрдэм шадабарияа дээшэлүүлээ. Совхозуудта 196 механизаторнууд бэлэдхэгдээ. Хүдөө ажахын институдуудта ажахы бүриhөө 2 — 3 залуушуул тэдхэмжэ абаад hуралсана. Гэбэшье, управлениин кадрнуудай таhагай хүдэлмэридэ (Б. Л. Будаев) дутуу дунданууд яhала бии.

Һаяхан боложо үнгэрhэн арадай депутадуудай районно Советэй долоодохи сесси дээрэ хүдөө ажахын управлениин ажал хэрэгүүд түрүүшынхеэ харагдаба. Тоосоото элидхэл управлениин начальник Г. Ш. Дамбаев, хоёрдохи элидхэл хүдөө ажахын болон байгаали хамгаалха саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр А. Д. Борходоева хэбэ. Тус асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд С. Д. Банзаракцаев, В. Ш. Бадмажапов, М. И. Семенов, Ю. Ш. Парпаев, Г. О. Бадмаев, С. Л. Гатапов гэгшэд хабаадалсажа, сесси дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

ҮНЭҺЭНШЬЕ АШАГЛАГДАНА

БЕРЛИН. Теплоэлектростанцинууд нилээд ехэ үнэhэ гаргадаг гээшэ ааб даа. Котбус округтохи «Фечау» гэжэ ТЭС-тэ түгэсхэгдэhэн туршалганууд тэрэ үнэhые ашаа үрэтэйгөөр хэрэглэхэ шэнэ технологи зохёолгодо гүнзэгы удха шанартай байгаа. Юуб гэхэдэ, үнэhэнhөө металлургида дахин ашаглажа боломоор түмэрэй концентрат абтана бшуу.

ГДР-эй эрдэмтэд тусхай түхеэрэлгэ зохёогоо. Тэрэнь урдшалан хатаагдаhан үнэhэн сооhоо түмэрэй холидоhотой бодосуудые илгажа, суранзан мэтээр татажа абадаг юм. Тиимэ түхеэрэлгэнүүд автомат аргаар хүдэлдэг гээшэ.

ГДР-эй ТЭС-үүдэй жэл бүри гаргажа байдаг 14 миллион тонно үнэhэ дахинаа ашаглаха арга хангаhан шэнэ технологи мэргэжэлтэдэй зүгhөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Иимэ түхеэрэлгэнүүд үнгэрhэн арбан жэлэй туршада арадай ажахыда хоёр дахин ехээр хэрэглэгдэдэг болоо гэжэ тэмдэглэлтэй.

ШЭНЭ МАШИНА ТУРШАГДАБА

СОФИ. Болгариин Велико-Тырново гэжэ хотодохи агропромышленна комплексын мэргэжэлтэдэй зохёоhон хүрьhэ элдүүрилхэ шэнэ машина туршалгануудые гаража, hайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Газарай хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилдэг культиватор бүтээсэ ехэтэй, найдамтай машина байhанаа оло дахин гэршэлээ. Шулуулиг хүрьhэтэй хада уулатай газарта иимэ культиваторнууд илангаяа hайн үрэ дүн харуулба. Ойрын сагта шэнэ машиные ороной промышленна предприятинууд бүтээн гаргажа, хүдөөгэй ажалшадай захилаар эльгээжэ эхилхэ юм.

(ТАСС).

«...ХЭ ОРОН ТУХАЙМ БОДОЛНУУД hАЙХАН ДАА...»

(ПОЭТ НАМЖИЛ НИМБУЕВАЙ ЗОХЁОЛНУУД ТУХАЙ)

...hайхан оромни,
...шамаяа харахадаа,
...дуумни замхана.

...МҮРНҮҮДЭЭР залуу ... Намжил Нимбуевай ...рлэгдэhэн сахилгаанууд» («...нные молнии») гэжэ ...дэйнь согсолбори нэгэ... Тус ном богонихон бол... гурбадахияа хэблэг... юм: тэрэ тоодо ...«Современник» гэ... номой хэблэлдэ хоёр да...

...согсолбориин оролто ...Буряадай арадай по... РСФСР-эй Гүрэнэй шангай ..., СССР-эй Верховно ...депутат Николай Гар... Дамдинов иигэжэ бэ... «Урган гаража ябаhан ...поэдые би бүхы үнэн ...амаршалаад, онсо ...сэраа мүрнүүдтэй hу... ...шүлэгүүдыень hайха... уншажа, автортань бай... үгтэhэн ехэхэн ухаам... мэдэрэл бии байна ...ойлгоо hэм. Поэдэй ню... зүрхэниинь халуун, ...бодолойнь эрьесэ гүн ..., Буряад совет литера... үшөө нэгэ hаруул мү... тодоржо байhаниинь ...бэлэй...»

...эшье, буряад литерату... бэлиггэй поэт ерэжэ, уян... hайхан шүлэгүүдээ ун... бэлэглээд,» хайран ...барahаниинь гом...

...орохоёо байхада, ...зүүрахана сахил... сахилдагтал, Намжил ...уран шүлэгүүд ма... поэзидэ дуулдан .... Теэд сахилгаан са... лэ, балай мүр орхин... ...гээшэ ааб даа. ...Буряад залуу поэдэй ...шэнги наhан ерээ... олохон буряад шүлэг... ...харгыень гэрэлтүүлхэл ...гэжэ hанагдана. Мүнөө... ...аглаад үзэхэдэ, залуу шүлэгшэд Намжил Ним... ...маягаараа бэшэдэг ...эхилэнхэй.

...Нимбуев эгээл хү... ...хүндэ, эгээл ха... ...шүлэгэй маягаар, ...верлибрээр бэ... поэт байhан юм. Хэ... ...hээнь, энэ ав... бэшэhэн зохёолнууд тон ...гоё, хүсэн түгэлдэр, ...hайхан мэдэрэлээр ...дүүрэн hэн. Иимэл ...Намжил Нимбуев саг ...сахилзама түргэн хүлэ... ...дундань агталhан. ...шүдэрлэhэншье поэт бо... ...гээшэ ааб даа.

...шүлэгүүдэй темати... бэ гээ hаа, Эхэ орон, ...нютаг, түрэл гуламта, ...дуран гэхэ мэтэ залуу ...зохёохы ажалда ородог ...гээшэ.

...хүмнай Буряадай мэдээ... ...Шираб Нимбуевай ...түрэhэн хадаа бага ...наhанhаа уянгата үгэдэ, шүлэгтэ үнэн зүрхэнhөө ...хүн гээшэ. «Хүн бо... ..., хүлэг болохо— ...гэдэг урданай бу... ...ёноор, тэрэ эдир ...үетэн нүхэд сооhоо ..., хурса, ухаатайхан ...онсо илгардаг

...hургуулиин hүүлээр ...хүбүүн Москва ошожо, ...Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институдта ороо бэлэй. ...залуу буряад уран шү... ...олон яhатанай үетэн ...боложо, шэнэ-шэнэ ...уншажа үгэдэг, ...тэдэнэрээ шагнадаг ...Би Намжилтай сугтаа ...hураhан хадаа ...хэлэнэб.

...тэрэ hаяхан бэшэhэн ...семинарта унша... ... Геннадий Владими... Дугуров Намжилай тиимэ hайн шүлэгүүдые бэшэhэндэнь үйгаргүй магтаа бэлэй. Бидэшье — студентнэр атаархаа hэмди. Нэгэ шүлэгынь «Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ зогсоноб» гэжэ нэрэтэй hэн.

Намжил Нимбуев шүлэгүүдээород хэлэн дээрэ бэшэдэг байгаа. Сэдьхэлэйнгээ гүн сооhоо абажа бэшэhэн шүлэгүүдыень уншахада, айхабтар hонирхолтой: урдамнай инаг дуранда ээлэгдэhэн эдир залуухан хүбүүн, ажабайдалай орео замай бүхы асуудалнуудые өөрынхеэрээ ойлгохые оролдоhон лэ философ шэнги. Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ эрхэтэн, оршон тойронхи хамаг юумэ ойлгохые оролдоhон эдир залуухан хүбүүхэн... Поэдэй оюун хурса hанал бодолнууд, эрхим шэнжэнүүд абаhаар лэ hайшаагдана.

Поэт өөрынгөө зохёолнууд соо Эхэ ороноо магтан дуулажа, бодото байдалай, ажал хэрэгэй, үе сагай болон үхэл зоболонгой нюусануд тухай бодомжолно.

Уран шүлэгшын лирическэ героинь саг тухай hанаха сүлөөгүй ажаллана. Мүн баhа энэ юртэмсын хүн зоной хуби заяан тухай бодомжолно. Энээниень авторай «Амитай галнууд» («Живые факелы»), «Францзуудай эсэргүүсэлгэ» гэhэн панорамын фрагмент» («Фрагмент панорамы «Французское сопротивление»), «Зүрхэмни, ойлгооб шамайгаа...» («Я понял, о сердце...»), «Саг тухай домог» («Легенда о времени..) болон бусад шүлэгүүдынь гэршэлнэ.

Эхэ орон тухайгаа Намжил Нимбуев бэшэхэдээ, тон зүбөөр бэежэhэн, сэсэн, hайхан hаналаа нээжэ үгэнэ:

Вдали на чужбине,
О родине мысли
Светлы и прекрасны.
Острей ощущаю:
Она у меня одна.

Намжил Нимбуев олохон шүлэгүүдээ буряад,ород, грузин, япон, энэдхэг, негр болон бусад эхэнэр зондо зорюулна. Тиибэ ябашье юунhээш үлүүгээр, үнэн зүрхэнhөө буряад эхэнэрнүүд тухай энхэрэл дүүрэн шүлэгүүдэйнгээ дээжые тэдээндээ зорюулаа.

Здесь женщины смуглы—
Они в долинах целовались
с солнцем.
В них молоко томится,
Мечтая жизнь вскормить.

Олохон уран шүлэгшэд дуран тухай бэшэhэн ааб даа. Теэд Намжил Нимбуев өөрынхеэрээ энэ дураяа мэдүүлхые hэдэнэ. Авторай лирическэ герой инаг басагаяа далайтай жэшээлнэ. Далай арюун тунгалаг долгидтоо хүхэ сэнхир тэнгэриие тунаажа оймуулан гэрэлтэжэ байдаг. Сэлмэг тэнгэриин гэрэлтэхэдэ, далай номгохон, аалихан. Үүлээр бүрхөөгдэhэн тэнгэриин аадарлахада, далай бүрыжэ, шуургаар hалхилан, хүб хүхэ долгидоо эбхэрүүлэн байдаг ха юм. Тиимэhээл нээрээшье, далаймнай тэнгэриин аяг аашань гү, али гэрэлынь болоно бшуу. Инаг хоёрой харилсаан байгаалиин үзэгдэлнүүдтэл адли юм гэhэн тобшолол поэдэй шүлэгhөө гаража ерэнэ. Авторай лирическэ герой бэеэ тэнгэритэй жэшээлнэ. Тиимэhээ тэнгэримнай дэлхэйн гэрэл болоно бэшэ аал? Энэ юртэмсэ дээрэ болодог hайншье, муушье ушарнуудые гэрэлтүүлжэ, нараар шье, аадараар шье, шуургаар шье шэрбэжэ байдаг бэшэ аал? Дэлхэй, тэнгэри, далай гурбан, хүн зоной харилсаандал, бэе бэетэеэ нягта холбоотой, тиимэhээл бэе бэеэ гэрэлтүүлнэ гэжэ Намжил Нимбуевай лирическэ герой ойлгоно. Энэ далайн, энэ тэнгэриин сэнхирлэжэ, бэе бэеэ гэрэлтүүлжэ байгаа үедэ, манай инаг дуран мүнхэ гэрэлтэжэ байха гэжэ автор гэршэлнэ. Поэт энэ дэлхэйдэ эдлэhэн инаг дураяа мүнхэ байгаалида мүнхэлүүлжэ, дуун болгожо, үе сагуудтаа бэлэглэнэ гээшэ.

Өөрынгөө үетэнэй дүрэнүүдые эли тодоор харуулхаhаа гадна авторай лирическэ герой түрэhэн эхэ тухайгаа үнэн үгэеэ хэлэхэеэ мартанагүй. Эхэ хүнэй энэрхы сэдьхэл, урин гар, сэсэн ухаан бодолые эндэ автор магтан дуулана. Мүн баhа энэ юртэмсэдэ ажалаа зохёожо hууhан элдэб олон яhатанай хүн зондо анхаралаа табина. Хүнүүдтэ, байгаалида, юртэмсэ дэлхэйдэ хэтын мүнхэ үе сагуудта өөрынгөө дуран тухай дуугаа үргэнэ.

Намжил Нимбуевай шүлэгүүдые уншахада, эндэ гансал уран гоё оршон тойронхи байдал бэшэ, харин анхаралтайгаар байгаалиие шэртэжэ гарагаhан тобшолол болоно. Ажабайдалай амта үзэhэн хүнэй сэсэн бодолнуудшье, бэедээ мэдэрhэн зол жаргалшье, тэнюун дэлгэр сэдьхэлшье, сэсэн хурса бодолнуудшье ушарна.

Түрэл арадайнгаа түүхые поэдэй ираад үзэхэдэ, хэдэн олон зуун, мянган жэлэй саана hууhан угсаатанайнь дүрэнүүд бии болоно. Үсөөхэн үгөөр аад, ехэ тодоор эдэ дүрэнүүдые поэт гаргажа шадана даа! Хото городой шулуун гэрнүүдэй хоорондо өөдөө боложо үдэhэн хүбүүн Намжил Нимбуев hудал сохисо, мэргэн хурса үгэнүүдээр хото городой ажабайдалые зураглан харуулна. Фонтануудай сэсэргэн байгаа тунгалаг уhые, хото городой гудамжаар иишэ тиишээ яараhан хүн зониие, трамвай, автобус хүлеэhэн залуу хүбүүд, басагадые, намарай алтан набшаhа хамагшадые уран шүлэгшэ урин зохидоор зураглана.

Зохёолшо өөрынгөө номые «Шүдэрлэгдэhэн сахилгаанууд» («Стреноженные молнии») гэжэ дэмы нэрлээгүй байха. Үнэхөөрөөшье, авторай сэдьхэл сооhоо шүлэг дуунай бурьялан гаража байhан үе сагые зураланзаhан сахилгаантай жэшээлмээр. Поэзи гээшэмнай нэгэ танигдаагүй, үзэгдөөшьегүй шэнэ амисхалтай hаа, яаха аргагүй мэдэрэлнүүдые түрүүлдэг гээшэ ааб даа. Теэд иимэрхүү мэдэрэлнүүдые барижа шадаха гээшэ поэдэй оюун бэлигhээ, тэрэнэй зүрхэ сэдьхэлhээ, ажаллаха дуранhаань, оролдолгоhоонь дулдыдадаг ха юм даа. Эдэ бүхы шанар шэнжэ Н. Нимбуевта бии байгаа. Тиимэл хадаа «сахилгаандал адли хүлэгые» эмээллэжэ шадаhан поэт болоно.

Зүүн зүгэй поэдүүдэй миниатюранууд гэхэ гү, али багахан аад, ехэ удхатай уран шүлэгүүд бүхы дэлхэйдэ мэдээжэшье, суутайшье болоhоор үнинэй гээшэ ааб даа. Сохилтото тодо шүлэгүүд олонхи ушарта оньhон сэсэн үгэнүүд боложо, арад зоной дунда тарадаг. Япон арадай эртэ урда сагай «танка», энэдхэг «вачана», тюркскэ «редифүүд», суудa гараhан «рубаи» гэхэ мэтэ Зүүн зүгэй уянгата поэзиин эгээл үндэрөөр дэлгэрhэн шүлэгэй формонууд болоно. Нарин нягтаар мүлигдэhэн, тодо hонор болгогдоhон, философско гүнзэгы удхатай уянгата миниатюранууд залуу поэт Намжил Нимбуевай зүрхэ сэдьхэлые эзэлдэг, өөртэнь тон ехээр hайшаагдадаг байhан юм. Тэдэ миниатюрануудынь Намжил Нимбуевай зохёохы ажалда нилээд ехэ hуури эзэлдэг байгаа.

Намжил Нимбуев богонихон наhа эдлэбэшье, шүлэг, дуунуудаа арад зондоо бэлэглэжэ үрдөө. Өөрынгөө эдлэhэн хорин гурбан наhан соо горитой юумэ хэhэн байха. Мүнөө суудa гараhан «Шүдэрлэгдэhэн сахилгаанууд» гэhэн шүлэгүүдэйнгээ согсолбориие 19 наhатайдаа бэлдээ hэн.

Гадна энэ хүмнай буряад, монгол, хальмаг поэдүүдэй шүлэгүүдые ородшолдог байгаа. Монгол уран зохёолшо, кинодраматург Дожоодоржын «Зүүнэй hүбэ» (ородоороо «Срочная депеша») гэhэн түүхые ород хэлэн дээрэ оршуулжа, 1974 ондо «Полярная звезда» гэжэ журналда толилуулаа бэлэй. Мүнөө тэрэнь Буряадай номой хэблэлээр барлагдан гарахаяа байна. Мүн баhа залуу хальмаг уран зохёолшо Олег Манджиевтай сугтаа бэшэhэн «Мальчишки в бантиках» гэhэн түүжэнь Элистэ хотодо хэблэгдэн гаранхай. Эдээнhээ гадна, Намжил Нимбуев шог рассказууд болон нэгэ үйлэтэй зүжэгүүдые бэшэдэг байгаа. Тэдэнь Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын үмэнэhөө гарадаг «Репертуарна хуудаhанда» толилогдодог бэлэй. Поэдэй шүлэгүүдтэ композиторнууд Дандар Аюшеев, Сергей Манжигеев, Вадим Юшин болон бусад хүгжэм бэшэжэ, тэдэнь уянгата дуунууд болонхой.

Авторай хэлэн яаха аргагүй хурса, айхабтар оорэзно байгаа: шүлэгүүд соогоо орой hанагдаагүй hайхан зэргэсүүлгэнүүдые, эпитедүүдые болон бусад уран аргануудые хэрэглэдэг hэн. Теэд өөпэдөөш уншаад үзыт даа: «Пронзительное золото листвы, как вкус воды в серебряном кувшине», «Тонкошеии тоскующий хур» гэхэ мэтэ.

Уран зохёол шүүмжэлэгшэд, шэнжэлэгшэд Намжил Нимбуевай зохёохы ажалай онсо өөрын маягтай, тон hонирхолтой байлые нэгэн дуугаар тэмдэглэдэг. «Намжил Нимбуевай шүлэгүүд буряад поэзиин онсо шэнжые бүри ехээр үргэдхөө», — гэжэ С. Грушко «Дальний Восток» журналай 1980 оной 4-дэхи номер соо толилогдоhон тэмдэглэл соогоо бэшэhэн байна.

«Уран шүлэгшэ өөрынгөө номые «Шүдэрлэгдэhэн сахилгаанууд» гэжэ дэмы нэрлээгүй. Эдир шүлэгшэ поэзи, инаг дуран, ажабайдал тухай бодолнуудаа. Шүдэргүй галта мориие, хуша модондо hурэhэн таигын хэрмые, байгалай эрьедэ унтажа байhан басагые, арюун сэбэр уhан соо тунан гэрэлтэhэн тэнгэриие— эдэ бүгэдые Намжил Нимбуев үнгэ бүриин шэрээр зураглажа, гоё хүгжэмтэ дуун болгожо шадаhан байна», — гэhэн үгэнүүдые «Литературное обозрение» журналай 1975 оной 12-дохи номер соо толилогдоhон Л. Сергеевагай статья соо уншанабди.

Намжил Нимбуевай шүлэгүүдэйнь согсолбори залуу уран шүлэгшын наhанайнь hайхан дуун болоно зэдэлээ. Поэдэй хэлэн, зохёоhон шүлэгүүдынь, сагаан сэдьхэлынь, сахилгаае ургалhан ухаан бодолынь дэлхэйе гэрэлтүүлhэн дуун боложо мүндэлөө...

Мэри ХАМГУШКЕЕВА,
А. М. Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институдай аспирантка.

ЛНДР. Энэ залуу эхэнэр түрүүшынгээ үхибүүнэй зол жаргалда бата этигэнэ. Социализм залуу үетэнэй урда үргэн харгы нээжэ үгэнэ.

ТАСС-эй фотохроника.

ХОЛЫН ХОЙТО ЗҮГТЭ

Гансал ангуушадта, загаhашадта, модо бэлэдхэгшэдтэ бэшэ, мүн барилгашадта зорюулагдаhан шүлэгүүдые, дуунуудые, хатарнуудые Конституциин үдэртэ бэлдэhэн концертын программада Булава тосхоной hайн дуранай артистнар оруулаа юм. Барилгашанай мэргэжэл эндэ хүндэтэй болонхой.

Зуун жэлэй шэнэhэн ба хасуури мододой дундa Шэнэ-Булава урган бодоо. Болбосон түхэлтэй гэрнүүд, hургуули, үхибүүдэй саад, больница, баниин ба хубсаhа угаадаг комбинат эндэ бии.

Приамурида үндэhэн зоной ажаhуудаг тосхонуудай барилга генеральна түсэбэй ёhоор комплексноор бэелүүлэгдэдэг юм гэжэ Хабаровскын крайгүйсэдкомдо ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэhэн байна. Үйлэдбэриин предприятинуудтай хамта соёлой-ажаhуудалай барилганууд бодхоогдоно. Автомобилиин харгынууд, элшэ хүсэ дамжуулха шэжэм утаhан татагдана, телефонно автомат станцинууд, телевизионно ретрансляторнууд баригдана.

Хизаарай хото городууд болон районуудай промышленна предприятинуудай зүгhөө үзүүлэгдэдэг шефскэ туhаламжа үндэhэн арад зоной тосхонуудай саашадаа hалбаран хүгжэлгэдэ туhа нэмэри болоно. Жэшээнь, Амурскын болон Ваниногой предприятинууд, Вознесенскэ тосхондо худалдаа наймаанай түб, Ачан ба Джуен тосхонуудта үхибүүдэй саадууд ба байрын гэрнүүдые бариhан байна.

Үнгэрhэн табан жэлдэ хизаарай 15 национальна районой экономико, соёлые хүгжөөлгэдэ 1,2 миллион түхэригэй капитальна hомололго зорюулагдаhан байна. Энэ табан жэлдэ капитальна hомололго гурбанай нэгэ шахуу хубяар ехэ болгогдохо байна.

Булава,
Хабаровска хизаар.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЭГЭЭН УТА ТОННЕЛЬ

БЕЛГРАД. Истринскэ хахад арал дээрэхи Учка гэжэ хадата газарые сүмэлэн гараhан Югославиин дотороо эгээн ута авто-харгын тоннелеэр машинанууд урагша, хойшоо гүйлгэлдэжэ эхилбэ. Табан километр утатай энэ тоннель Югославиин томо портнуудай нэгэн болохо Риекые Словенитэй, ороной хойто хубиин районуудтай сэхэ холбобо бшуу.

ЭРДЭМ НОМГҮЙ БАЙДАЛ УСАДХАГДАНА

ВЬЕНТЬЯН. Сентябрь hара соо Сараван провинциин хоёр мянга гаран таряашад эрдэм номгүй байлгые усадхаха курс дүүргэhэн тухай үнэмшэлгэ абаба. Мүнөө энэ провинциин бүхы хүн зоной 73 процентнь уншажа, бэшэжэ hуранхай. Тиихэдэ hуралсалаа үргэлжэлүүлхэ дуратайшуулынь «культпросведэй» курснуудта ябажа, эхин эрдэм абахаhаа гадна, политическэ ба техническэ асуудалнуудаар мэдэсээ дээшэлүүлнэ.

Үнгэрhэн табан жэлэй туршада Лаосой арбан гурбан провинциин долоонойнь ехэ наhатай бүхы хүн зон уншажа, бэшэжэ шадаха болоо юм. Арад зониие гэгээрүүлгэ социалис байгуулалтын гол зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолодог Арадай-Революционно партиин, ЛНДР-эй правительствын саг үргэлжын хэшээл оролдолгын, анхаралай ашаар иимэ үрэ дүн туйлагдаа бшуу.

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУШАА

ВАРШАВА. Профсоюзна энэ нэгэдэлэй «съезд» шэнгеэр Польшын ба хилын саанахи олониитэдэ харуулха гэжэ «Солидарностиин» удамаршадай оролдоhон, олон үдэрэй политическэ шашалдаан Гданьскда дүүрэжэ байна. Делегадуудайнгаа бүридэлэй талаар Польшын хүдэлмэришэн ангиие түлөөлөөгүй, ажалшадай бодото ашаг туhые элирхэйлээгүй, орон доторхи экономическа ба ниитын оршон байдал тогтууритай түбшэн болгохо, тон шухала байhые хэрэгсээгээгүй энэ «съездэнь» ПОРП-до, социалис гүрэндэ эсэргүү элдэб эсын хархис этэгээдүүдэй хорото бабаралдаанай трибуна болобо. Польшодо капитализм тэхэрюулхэ эрилтэ табидаг политическэ бүлэглэлнүүдэй түлөөлэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд илангаяа балмад бүдүүлиг байгаа. Эдэ контрреволюционно хүсэнүүдэй хашалтада ороhон «Солидарность» ажалай тааруу байдал орон доторoo hэргээхэ, арадай засагта Польшын политическэ байгуулалтые хубилгаха' гэдэг балмад эрилтэнүүдhээ арсаха, гданьска хэлсээе дүүргэлтэ болгохо, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ замаар дабшаха гэhэн ПНР-эй правительствын уряануудые анхаралда абаагүй байна.

«Оливия» гэдэг зал дотор дуулдаhан политическэ мэдүүлгэнүүд, ПНР-эй правительствада, сеймдэ зорюулагдаhан эрилтэнүүд—гүрэнэй засагта эсэргүү. ПНР-эй конституциин үндэhэн дүримүүдтэ эсэргүү хархис ябуулга болоно. «Бидэнэр пушка hомолбошье, правительство хүдар буудаагүйбди. Правительство—нэгэ hаа «Солидарностиин» эрилтэнүүдые зүбшөөн абаха, тиигээгүй hаань —забастовконууд хэгдэхэ гэhэн ультиматум тэрэнэй урда табиха шухала байна» гэжэ хархис этэгээдүүдэй нэгэн сэхэ мэдүүлээ.

Хэhээгдэхэгүй байhандаа этигэhэн, «Солидарностиин» дали доро эшээлэн ябуулга хэдэг социалис Польшын дайсад Польшын экономикодо баруун тээхи капиталые үргэн ехээр оруулха, хамтаралай газарнууд ба гүрэнэй фонднуудые үмсын сектортэ дамжуулха, правительствын экономическа ябуулгада «Солидарностиин» зүгhөө хиналта хэдэг болохо эрилтэнүүдые табиба. «Съезд» дээрэ хэлэгдэhэн эдэ ба бусад эрилтэнүүдэй хажуугаар, правительствада, сеймдэ эсэргүү ультиматум табигдана.

«Солидарностиин» удамаршад шахардуу байдалые дэбэргэхэhээ гадна, Польшые социалис хани нэгэдэлhээ таhалхые уряалдаг байна. «Зүүн Европын арадуудта хандалга» гэдэгынь бусад социалис гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ бүдүүлигээр хамаарhан ябадал болоно. Энэнь ПНР-эй гадаадын политикада зүрншэнэ, тэрэнэй гүрэнэй ашаг туhада, союзник ёhоной договорнуудта эсэргүү шэглүүлэгдэнэ.

«Съездын» дүүрэхэеэ байhан үдэрнүүд, урда тээхидэл адляар, харата эрилтэнүүдые дэбэргэлгын, тэрэшэлэн хүтэлбэри эдэлхын түлөө профсоюзна энэ нэгэдэлэй тэмсэл, «Солидарностиин» удамаршадай харата ябуулгануудай оршон байдалда үнгэржэ байнхай. Гвязда, Модзелевский гэхэ мэтэ ба бусад хэтэрүү контрреволюционернүүд хүтэлбэрилхы органуудай бүридэлдэ hунгагдаа.

Правительствын ябуулганuудта хиналта хэхэ эрхэ олгохо гэhэн профсоюзна нэгэдэлэй удамаршадай эрилтэнүүдые элирхэйлhэн удхатай хэдэ хэдэн «тогтоолнууд» Гданьскда баталан абтаhан байна.

Орон дотор ёhотой гурим тогтоохо, эмхи гуримгүй байдал усадхан зайсуулха, социализмын туйлалтануудые аршалан хамгаалха эрилтэнүүдые табиhан үнэнтэ патриодуудай бэшэгүүд ба шиидхэбэринүүд ПОРП-ын, ПНР-эй правительствын нэрэ дээрэ ороно гэжэ хэблэл мэдээсэнэ.

САДАДАЙ АМИНДА ХОРО ХҮРГЭХЭ ЯБУУЛГА

КАИР. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үдэрөөр дашарамдуулан, үнгэргэгдэжэ байгаа сэрэгэй парадай үеэр, октябриин 6-да Египедэй ниислэл хотодо президент Сададай аминда хоро хүргэхэ ябуулга хэгдэhэн байна.

Каирай радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, парадта хабаадагша бүлэг солдадууд президентын байhан трибуна тээшэ буудаа. Садат шархатаад, баhал шархатаhан оборонын министр Абу Газелейтэй хамта сэрэгэй вертолёдоор госпитальдо яаралтайгаар абаашагдаhан байгаа.

ЛОНДОН. Рейтер агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Садат шархатаhанhаа уламжалан, октябриин 6-да госпитальдо үхэhэн байна.

КАИР. Аюулгүй байдал сахиха нэмэлтэ хэмжээнүүд эндэ абтана. Хэдэ хэдэн правительственна эмхи зургаанай дэргэдэхи харуул шангадхагдаа. Египедэй радиогой ба телевидениин байшан аюулгүйе сахиха сэрэгүүдээр хүреэлэгдэнхэй. Тэрээнэй оршондо пулемедуудаа бэлэн болгоhон бронетранспортернууд табигдаа.

АРЕ-гэй вице-президент Мубарак Министрнүүдэй кабинедэй онсо яаралтай заседани үнгэргэбэ. АРЕ-гэй Арадай суглаанай заседани октябриин 7-до зарлагдаhан байна.

Соёлой һонин

УЛАМ УРМАШАН

Мүнөө жэл Хойморой таряалангууд дээрэ урда жэлнүүдэйхиһээ баян тариан ургаа. «Восточные Саяны» колхозой механизаторнууд ургуулһан таряагаа түргөөр хуряажа дүүргэхэ гэжэ тон ехэ оролдолго гаргажа байна. Тэдэнэй урма баяртайгаар ажаллахын тула Толтойн хүдөөгэй соёлой байшангай дэргэдэ байгуулагдаһан агитбригадынхид үдэр бүхэндэ шахуу хээрын стануудта, заримдаа сэхэ поли дээрэшье ошожо, һайхан дуунуудые, уян хатарнуудые, уран шүлэгүүдые бэлэглэнэ.

Тус агитбригадые соёлой энэ байшангай директор Светлана Хамагаева толгойлно. Харин тэрэнэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр Екатерина Будаева, дуу хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшөөр Николай Усольцев гэгшэд хүдэлнэ. Ургаса хуряалтын һүүлэй мэдээсэлнүүд, СССР-эй арадуудай дуунууд болон хатарнууд, таряа хадалгын түрүүшүүлдэ зорюулагдаһан литературно-хүгжэмтэ композици агитбригадын программада ороно. Мүн агитбригадынхид социалис мүрысөөнэй дүнгүүдтэй танилсуулна, «дайшалхы хуудаһанууд», болон «сахилгаануудые» гаргана.

Галбын, Сагаан-Нуурай, Хуурай-Һубагай болон Таһархайн механизаторнуудта хоёрдохёс айлшалжа, концерт наада тэдэнэр һаяхан харуулба. Эдэ үдэрнүүдтэ ороһоной тоогууд дээгүүр ябажа байнхай. Концерт харагшад тон ехэ баяртай үлэнэ, улам урмашан ажаллана.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЭМДЭ ОРОДОГ УРГАМАЛНУУДЫЕ МЭДЭХЭ ГҮТ?

Улаан-Үдэ хотын Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын хүдөө ажахын литературын таһагта «Эмдэ ородог ургамалнууд» гэһэн номуудай выставкэ нээгдэбэ. Тус таһагай библиотекарьнуудэй эмхидхэһэн выставкэ олоной анхарал татаа. Эндэ «СССР-эй газар дээрэ ургадаг, эм домдо ородог ургамалнуудай атлас» һонирхон харамаар. Атласые РСФСР-эй эрдэм наукануудай габьяата ажал ябуулагша, биологиин эрдэмэй доктор А. И. Толмачевой хүтэлбэри доро ороноймнай эрдэм шэнжэлгын ехэ ехэ институдуудай, мүн университедүүдэй эрдэмтэд буридхэн зохёоһон байха юм. Мүн эндэ «Буряадай газар дээрэ ургадаг, эмдэ ородог ургамалнууд» гэһэн ном бии. Эндэ эмдэ ородог зэрлиг ургамалнуудай зурагууд, тэдэнэй буряад нэрэнүүд, нэмэлтэ мэдээсэлнүүд ургэнеер үгтэнхэй. Гадна СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай хэблэн гаргаһан түбэд эмшэдэй болон Зүүн зүгэй арадуудай эмдэ хэрэглэгдэдэг ургамалнууд тухай, тэдэнииие хэзээ суглуулха, хайшан гэжэ хэрэглэхэ тухай хөөрэһэн һонин статьянуудтай номууд выставкэ харагшадай анхаралда дурадхагдана.

Т. ЦЫДЫПОВА.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ШАГНАЛДА ХҮРТЭБЭ

ВЦСПС-эй президиум промышленна, транспортын, барилгын предприятинуудай дэргэдэхи хамһабариин ажахынуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргаба. Эдэ ажахынууд мяханай, һүнэй ба таряа талханай продукци гаргалгые дээшэлүүлгэдэ, өөрынь үнэ сэнгые доошолуулгада ехэ хубитаяа оруулна.

Хамһабариин ажахынуудай хүдэлмэриин дүнгүүдээр 100 гаран предприяти болон эмхи зургаанууд ВЦСПС-эй Дипломуудта, мүнгэн шангуудта хүртэһэн байна. Тэрэ тоодо Буряадай АССР-һээ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хамһабариин ажахы оролсоно.

ШЭНЭ АЛЬБОМ

«РСФСР-эй уран зураашаа» гэһэн хэблэлээр һаяхана барлагдан гаргагдаһан үнгэтэ альбом «Россин Федерациин арадай искусство» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Буридхэгшэнь — Л. Н. Молотова. СССР-эй арадуудай гүрэнэй этнографическа музейн суглуулбариһаа абтаһан экспонадууд тухай энэ альбом соо дэлгэрэнгыгээр хөөрэгдэнэ. Арад зоной һуудал байдалые, соёл культурые гэршэлһэн зүйлнүүд тушаа ород ба англи хэлэн дээрэ тодорхой тайлбари үгтэнхэй.

Буряад ороной урданай искусствые гэршэлһэн уран бүтээлнүүд тухай эндэһээ олон юумэ мэдэжэ абамаар. XIX зуун жэлэй һүүл багаар эхэнэрнүүдэй үмдэдэг хубсаһан, зүүдхэл, шэмэглэл нюдэ хужарлуулна. Урданай урашуулай шадабари гайхамаар даа.

АЯЛГА ДУУГААРАА БАЯСУУЛХАЛ

Грампластинкануудай «Мелодия» гэһэн бүхэсоюзна фирмэ байгша оной дүрбэдэхи кварталда 250 янзын грампластинка үйлэдбэрилэн гаргаха юм. Мүнөө «В. И. Лениндэй Кремльдэхи кабинет» гэһэн хөөрэөн табан хэлэн дээрэ, мүн дуу, хүгжэмэй ансамбльнуудай гүйсэдхэһэн олон тоото дуунууд миндаһан дээрэ бэшэгдэжэ, шагнагшадта дурадхагдаба.

Грампластинкануудые шагнаха дуратайшуул «Сибириин оперно театрнуудай дуушад» гэһэн шэнэ пластинкаар заатагүй һонирхохо аабза. Эндэ буряад дуушад Лхасаран Линховоин, Ким Базарсадаев ба бусадшье Б. Ямпиловай найруулан зохёоһон оперонуудһаа хэһэгүүдые гүйсэдхэнэ.

Л. АЛЕНКИН.

ДНЕПРЭЙ ЭРЬЕЭР

(Түгэсхэл. Эхининь октябриин 1-нэй, 2-ой номернуудта).

Баатар-хото Севастополь тухай номууд, фильмүүд, хүнэй дурасхаалнууд нилээд олон ааб даа. Тиимэһээ үхибүүдэй нюдөөр хужарлан харан, баярлан, һонирхон ябаһан зүйлнүүд дээрэ тобшо тэдыгээр тогтолтой хаш.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фашис булимтарагшадтай тэмсэлдэ баатарлигаар бэеэ хамгаалһан Севастополь хотын диорама, Севастополиин баатарлиг хамгаалалтын болон сүлөөрэлгын музей, Малаховай добуунай (иимэ добуун Волгоградта баһа бии) хамгаалалтын башни, Корниловска бастионой хамгаалалтын башни болон бусад зүйлнүүд түүхын хуудаһа ираһандал үзэгдэбэ. Генерал-адьютант, вице-адмирал В. А. Корнилов, П. С. Нахимов, контр-адмирал В. И. Истомин гурбан энэ хотын түлөө ами наһаяа үгэһэн алдартай. Тэдэнэй дайшалхы намтар тухай хөөрэһэн материалнууд бидэндэ айхабтар үнэтэй байба.

Энэ хотын хамгаалалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан, шархатаһан сэрэгшэдтэ туһалхын түлөө ами наһаяа гамнангүй ябаһан Даша Севастопольскаягай намтар бултыемнай һонирхуулба. Тэрэ аяар наяад наһатай боложо неһа бараһан байна.

«Эндэ эсэгэмни наһа бараа. Бишье эндэ үхүүжэм» гэжэ Севастополиин эгээл залуу хамгаалагша Коля Пищенко хэлэһэн байха юм. Эдир хамгаалагшын дүрэ зурагые хараад, эдээхэн гэрээд үгэнүүдыень уншахада, сэдьхэл бодолдо уйтайхан бологдоо һэн.

Малаховай добуунай башни 1854 оной июль һарада баригдаһан. Проектынь автор инженер-капитан Ф. А. Старченко, 1905 ондо башни памятник болгогдон заһагдаһан байна.

Добуун дээрэхи оршон тойрон байгаали баһал һонирхолтой. 1961 оной сентябриин 21-дэ Ю. А. Гагарин каштан модо һуулгаһан байна. Жэжэхэн сагаан сэсэгтэй катальпа гэжэ модые бидэнэр түрүүшынхеэ тэндэ харабабди, иимэ модод Дундада далайн эрьеэр ургадаг юм гэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайе энэ добуун дээрэ гансаараа «дабажа» гараһан миндаль модые анхаран харабабди. Дайнай һомонуудта үй бута сохюулжа, түгсэг болотороо хухараад, дальбараад байһан энэ модон мүнөө танихаар бэшэ томо, һайхан боложо һалбаршанхай. Энэ миндальһаа бэшэ модод баран 1944 онһоо хойшо таригдаһан юм гэжэ гид хөөрөө бэлэй.

Ородой агууехэ уран зохёолшо Л. Н. Толстой эгээл түрүүн 26 наһатай байхадаа, Севастопольдо ерэһэн намтартай. «Үхибүүд. Наашаагты, энэ бюст танина гүт? — гээд экскурсовод манайхинда хандаба. — Энэмнай Лев Николаевич Толстой залуу наһандаа гээшэ. Иимэ бюст тон хомор юм, анхарагты», — гэбэ. «Үгеэрөө, хүсөөрөө, гуурһаараа тэмсэхэ» гэжэ бюстын доогуурнь бэшээтэй байна. Севастополь хото Лев Толстойн творчествын үлгы гэжэ нэрлэгдэдэг. Үлгы хотоёо зохёолшо хоёрдохёо 1885 ондо ерээ. Удаань үндэр наһатай— 73-тай болоод байхадаа, 1901 ондо һүүлшынхеэ ерэһэн байна.

Тэрэнһээ гадна баатар-хото Севастопольдо Ажалай Улаан Тугай ордента Урда далайнуудай биологиин А. О. Ковалевскиин нэрэмжэтэ институдай дэргэдэхи аквариум хаража, маша ехээр һонирхоо һэмди.

ДЗЕРЖИНСКИИН НЭРЭМЖЭТЭ ХОТО

«Түрэл газарнууд — Днепропетровск Днепродзержинск хоёрой сүлөөлүүлэгдэһэн үдэрые баяртайгаар мүнөө һанадагбди», — гэжэ КПСС-эй Генеральна секретарь Л. И. Брежнев «Һэргэн хүгжэлгэ» гэжэ ном соогоо тэмдэглэһэн байдаг. Тиигэншьегүй яахаб даа: түрүүшынь хотодо хүдэлөө. хоёрдохинь — өөрынь түрэһэн тоонтонь ха юм.

Л. И. Брежневэй тоонто город ошожо ябаһандаа, үхибүүд ехэ урматай бэлэй.

Өөрынгөө нэрэтэй городто Феликс Эдмундович Дзержинский нэгтэшье ерэжэ үзөөгүй юм. Тиигэбэшье тэрэ энэ хотын хүгжэхын түлөө, ерээдүйн түлөө айхабтар ехээр оролдоһон гэхэ. Тиимэһээ эндэ тэрэнэй нэрэмжэтэ талмай, тэрэнэй нэрэмжэтэ завод бии. Тэрэнэй дурасхаалда эндэ хүшөө бодхоогдонхой.

Номин хүхэ үнгэтэй Днепрэй эрьеын городто Дзержинскиин нэрэ 1936 ондо олгогдоо, харин завод 1925 хойшо иимэ алдартай һон гэшэ.

Советскэ Союзай хо хин Герой (тэрэ үедэ), лис Ажалай Герой, ЦК-гай Генеральна се СССР-эй Верховно С Президиумэй Түрүүлэгш хэр Л. И. Брежневэй хы болон ажалай га та габьяануудайнь хүн Днепродзержинск хот Геройн түрэһэн нют 1976 оной майн 8-да бюст бодхоогдоһон Бюст «Октябрьская» га майн шэмэг болон хай.

Дзержинскиин нэр металлургическа за Брежневтэнэй үг гарб хамта 200 гаран жэлдэ һэн юм гэжэ экскурсово рөө һэн. Бага балшар һаа һубэлгэн хурса б бүүн 5 эрхим һурга дунда орон, эрэшүүлэй зида ороһон намтартай хим һуралсалаараа Брежнев директорэй дидэ хүртэдэг байгаа родзержинск хотын Л нэрэмжэтэ үйлсын 40- рэй 1-дэхи квартирада Брежневэй гэртэхин гаа юм ха. Гушаад о зэргэлжэ һууһан хүр тэеэ хамта Леонид Ильи ондо фото-зурагаа аба байна.

Днепродзержинск хото нее олон мянган хүн зо һууна. Һүүлэй үедэ горо гэнеер хүгжэн һа Зүүн бэедэнь 1972 оной нэ микрорайон бодоно. рын эрье зубшан 7 кил тэ һунаһан металлург завод — энэ хотын о холынь болоно.

Оронойм най бухы дуудтал Днепродзе өөрын онсо түүхэтэй, Д хы алдар солын монуме волюциин түлөө тэмсэ зорюулагдаһан мүнхын та хүшөө, металлург-с дэй дурасхаалай хүшөө, түүхын музей гэхэ мэт Брежневэй түрэһэн го танилсахадамнай туһа Баяртай, һайхан, ного то!

В. ТОКТОХО
Урда-Украина—Улаан

БУЛТА ЕХЭ ҺОНИРХОЛТОЙ

Совет мэдээжэ режиссёрнууд Н. Озеров, А. Алиев, В. Наумов, М. Туманшвили, Л. Менакер, мүн нютагаймнай бэлигтэ хүбүүн Барас Халзанов хүдэлмэринүүдтэй октябрь һара соо танилсахабди. Энэ һарын фильмүүдэй дунда «Тегеран-43» гэжэ хоёр серитэй политическэ шэнжэтэй уран хурса детектив онсо һуури эзэлнэ. 1943 ондо Тегерандахи конференцидэ суглараад байһан Сталин, Рузвельт, Черчилль гурбанай ами наһанда хоро хүргэхеэ байһан бүлэгые совет тагнуулшад тодоруулһан байгаа бшуу. Дүшөөд шахуу жэлэй саада тээ болоһон үйлэ хэрэг мүнөөдэрэй байдалтай сэхэ холбоотой. Мүнөөнэй политическэ терроризм болон фашис идеологиин байгаа сагта тиимэрхүү үйлэ хэрэг гаража байха, һэримжэтэй ябаха хэрэгтэй гэһэн уряа «Тегеран-43» гэжэ фильм харагшадта ойлгосотой болоно. Тус фильм найруулан табихын тула «Мосфильмын», Франци болон Швейцариин кинофирмэнүүдэй түлөөлэгшэд хамта хүдэлмэрилөө. Үйлэнь Баруун Европодо, Нью-Йорк, хуушанай Тегеранда, Москвада боложо үнгэрнэ.

Спортдо дуратайшуулые **«О, спорт, ты — мир!»** гэһэн киноленте һонирхуулха байха. Тэрэниие Юрий Озеров найруулан табяа. Поэт Николай Добронравовай үгэ дээрэ Александра Пахмутовагай бэшэһэн дуунууд зэдэлхэ, Николай Озеровой тайлбарилга үгэнүүд соностожо байха. XXII Олимпиадын наадануудай эгээл һонирхолтой үенүүдынь фильм соо шэлэн оруулагданхай.

СССР-эй арадай артист Михаил Ульянов **«Последний побег»** гэжэ фильмдэ наадажа, бидэ, харагшадые, дахинаа баярлуулхань. Түрэлхидэй ба үхибүүдэй хоорондын харилсаанай асуудалнууд фильм дотор хурсаар табигдана. Тусгаар һургуулида һуража байһан Виктор тэрэнэй хүмүүжүүлэгшэ Кустов хоёрой үнэн зүрхэнэй, һайн һайхан үндэһэтэй харилсаан фильмын гол удхые тайлбарилхаһаа гадна, эдир хүбүүнэй ерээдүй ехэ замай түлхюур боложо үгэнэ. «Последний побег» гэжэ фильм үхибүүдые хүмүүжүүлгын асуудалые дахин анхарха зуураа, ургажа байгаа залуу үетэнэй хуби заяанай, ерээдүйн түлөө ехэшүүлэй сэхэ харюусалгатай байһые онсолно.

Үргэн олон харагшадай дура буляаһан «В зоне особого внимания» гэжэ фильмын үргэлжэлэл болоһон **«Ответный ход»** гэжэ киноленте мүн лэ олоной анхарал татаха байха. Арми болон Флодой мүнөө үеын хүнүүд тухай тус фильм хөөрэнэ. Танил артистнуудай эндэшье дахинаа наадана.

Хүнүүдэй хоорондо харилсаа холбоо байгуулха, «ганса сусал гал бэшэ, ганса хүн хүн бэшэ» гэһэн үгэһөө удхатай, жаргал, дуран гэһэн ойлгомжонуудтай холбоотой асуудалнуудта **«Дамы приглашают кавалеров»** гэжэ фильм зорюулагдана. Тэндэ бидэ холын Хойто зүгтэ ажаһуудаг уран зохёолшо Аня Поздняковатай танилсанабди. Залуу бэшэ энэ эхэнэр ехэ гансаарданги. Этигэл найдалаар уряалуулан, Аня Позднякова нэгэтэ Хара далай тээшэ аяншалхаяа мордоно. Тэдэ тэрэнэй энэ аяншалгачь энеэдэтэйшье, заримдаа уйдхартайшье түүхэ болошоно.

Таксин жолоошон Женя Хилковой хуби заяан тухай **«Пропавшие среди живых»** гэһэн шэнэ ленте хөөрэнэ. Фильм дотор гансал гэмтэ ябадал харуулагдана бэшэ, харин ямар шалтагаан, юун дээрэһээ залуу хүбүүдэй гэмтэ ябадал гаргаһан ушарые шэнжэлхэ һэдэлгэ хэгдэнэ. Фильмын режиссер — Владимир Фетлен, Сергей Высоцкий сценариинь бэшээ юм.

Свердловскын киностудида **«Против течения»** гэжэ фильм Александр Фадеевэй расска-зуудай удхаар буулгагдаба. Алас Дурна зүгтэхи граждан дайнай үе тэрээн дотор харуулагдана. Амгуньска полкын эдир комиссар Челноковой рольдо артист Н. Зайцев наадана. М. Азов В. Михайловский хоёрой сценаряар режиссер Б. Халзанов шэнэ фильм найруулан табяа. Мэдээжэ актернууд С. Суховей, Б. Химичев, П. Вельяминов гэгшэд гол рольнуудыень гүйсэдхэнэ.

А. Довженкын нэрэмжэтэ киностуди октябрь һарын репертуарта **«Снежная свадьба»** гэжэ фильм дурадхана. Үйлэ хэрэгынь Дагестанай хада уулануудта мүнөө үе сагта үнгэринэ.

Бусад фильмнүүд сооһоо **«У матросов нет вопросов»** гэжэ комедиие тэмдэглэмээр. Т. Пельтцер, М. Пуговкин, Л. Хитяева, Н. Казначеева, В. Андреев болон бусад тус комедиин гол рольнуудые наадажа, тэрэниие шэмэглэнэ гэз һаз, алдуу болохогүй.

Үргэн экран дээрэ табигдаха унгэтэ **«Депутатский час»** гэжэ фильмын герой — киномеханик Серафимов городской Соведэй депутадаар һунгагданхай. Арадай һунгамалай шиидхэхэ ёһотой түрүүшын асуудал аргагүй орёо хүндэ байба. Хирпиисын заводой хуушан барак соо байһан хүнүүдтэ тэрэ шэнэ гэр байрануудые хубааха болоно. Аяар 30-аад онуудһаа эхилжэ нэгэ гэр соо эбтэй зэтэйгээр ажаһуужа байһан тэдэ хүнүүд нэгэ гэр бүлэ шэнги болошоһон тула бэе бэеһээ таһарха, һалаха дурагүй байба. Депутадай энэ асуудалые хайшан гэжэ шиидхэһээр һонирхохо гэбэл, дурсагдаһан фильм заатагүй хараарайгты.

Октябрь һара соо аха дүү социалис оронуудай кинематографистнуудай зохёоһон **«До последней капли крови»** (Польшо), Чехословакиин **«Суровая равнина»**, Югославиин **«Боевые друзья»**, Румыни, ФРГ, Франци гурбанай хамта үйлэдбэрилһэн **«Пропавшее золото инков»** гэһэн фильмүүд харагшадай анхаралда дурадхагдаха.

Т. НИКУЛИНА,
кинопрокадай ахамад редактор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда.

«Ургасын алтан жаса» — түрүү бэшэг. Шэмэрүүн хүйтэн үбэл газаа орожо ерэбэ. Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ гээшэ малшан бүхэнэй түрүүшын уялга. «Шалгалтын урда тээ» — Е. Палётовагай статья. «Республикын ажалай үдэр» — мэдээсэлнүүд. «Заахан нэмэлтэ, ехэ хоролто» — Л. Захаровагай корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд. Фото-мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда.

Партийна ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Политическэ талаар зэбсэгжэнги байха» — Л. Левченкын статья. Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Хонидые үрэжүүлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ» — Б. Улзытуевай статья. «Харгыгаар туршалга» — шалгалтын материал. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда.

Хилын саана боложо байһан һонин тухай ТАСС-ай, АПН-эй корреспондентнүүдэй материалнууд, телетайпаар абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда.

«Байгалай үмэнэхи түрэл нютагнай» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Шатар. «Гурбадахи партидаа тэнсэбэ» — ТАСС-ай мэдээсэл. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Орленок» телестудиин юнкорнууд Советскэ Союзай Герой М. П. Девятаевтай уулзаха. 10.50 —«Жизнь испытывает нас» —уран һайханай фильм. 12.05 —«Кабардинка» гэжэ гүрэнэй ансамблиин концерт. 12.50 —Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 —«Ажалаа шадамараар эрхилэлгын дүй дүршэлһөө» — киногой программа. 16.35 —«Арадай аялганууд». 16.50 — «Москва ба москвагайхид». 17.20 — «Онтохондо айлшаар». «Марья-искусница» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. «Таряалан — манай хуби заяан». 19.30 — «Элүүр энхын үг үндэһэн» — киноочерк.

Орбита. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 —«Байгал» программа. 20.25 — «Буряад орон — 81» (буряадаар).

Орбита. 20.55 —«Два дня из жизни Виктора Кинисеппа»— телевизионно уран һайханай фильм (2 дохи сери). 22.00— «Время». 22.35 —«Театрай, киногой ба телевидениин хүгжэмтэ аялганууд». 00.20 нэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРА

Орбита. 12.55 —Да гын программа. 13.00 данууд ба хото» — эрд гэрүүлгын фильм. 13.30 Байрон. «Ажабайдалай уран зохёолойнь хууд даар» 13.40 — Түүхэ. «Киевскэ Русь». 14.10 — дочь» — телевизионно нал. 14.55 — «Багшада ран». М. Ю. Лермонто гец Калашников тухай 15.20 —Физикэ. 7. кл. Түүхэ. 7 кл. «Крепостной һууринда». 16.20 — «О кусство». «Модон дээр лүүр».

Улаан-Үдэ. 16.50 — тэ —мультфильмнүүдэ рамма. 17.20 —«Эхэ туһалнабди». 17.40 — сараха асуудалда зорю һан баримтата филь программа. 18.20 — хото — манай гэр» — жуулга. 18.50 —«Тэрэ дахин ниидэжэ ерээ» — фильм.

Орбита. 19.00 — наукын ажабайдал. 19.45 —Зэбһэрлэлгэ.

Улаан-Үдэ. 19.45 — тэ. — «Заря ба ябло мультфильм.

Орбита. 22.00 — царт. Хүгжэм. 20.0 — хүсэл бэелэг лэ. Мия телевизионно баримтата

Орбита. 21.00 — нойрсогты, багашуулн литэ экран». 21.15 — 22.35 —«Прощание с — телевизионно олон тэй уран һайханай фи 2-дохи серинүүд. ГДР

Намарай харалга

Намартаа харгын гэнэ усалтаалга олошордог гэжэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ. Намарай хаһа гээшэ шабар шабхын, хура бороогой, нойтон саһанай үе ха юм. Автомобиль жолоодохо, үйлсэ хүндэлэн гараха гээшэ орёо хүшэр болодог. Тиимэһээ СССР-эй МВД-гэй ГАИ-гай Главна управлени харгыда аюулгүй ябадалые сахиха Бүхэсоюзна намарай харалга октябрь-ноябрь һаранудта үнгэргэдэг юм.

Байгаалиин сагай улариилай эрхэ байдалһаа дулдыдан, ороной элдэб районуудта ондо ондоо сагта тэрэ эхилхэ юм. Тэрэ 30 үдэр соо үргэлжэлхэ. Намар-үбэлэй һарануудта ашаглахын тула машинанууд болон харгынуудые бэлдэхэ гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно. ГАИ-гай, мүн автотранспортын хүдэлмэрилэгшэд энэ талаар ехэ юумэ хэхэ болоно.

Намартаа городой олон мянган хүн зон колхоз, совхозуудта ургаса хуряахадань туһалдаг. Тиимэһээ хүнүүдые зөөхэдөө, гэнэ усалталгаһаа сараха хэрэгтэ харалгын үедэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдэй түлөөлэгшэдһөө, ГАИ-гай ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдһөө буридэһэн тусхай комиссинуудые авто-ажахынуудта байгуулхаар һанамжалан дурадхагдана. Жолоошон бүхэн тусхай зачет тушааха ёһотой. Транспортын техническэ байдалые хинаалта, мүн автобусууд болон хүнүүдые зөөдэг машинанууд жолоошод харгыда ябаха дүримые сахилгын хойноһоо хинаалта шангадхагдаха байна.

Харгын гэнэ усалай хахадһаа үлүү хубинь хүлөө нюртата болодог юм. [illegible] трак-торай прицепүүд болон техникын бусад хэрэгсэлнүүдээр хүнүүдые зөөлгэ огтолон хориглоно гээд һануулха шухала.

Үхибүүдые, залуушуулые зөөдэг транспортын маршрудуудые шалгалта эмхидхэлгэ энэ харалгын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно. Гүрэнэй автоинспекциин һайн дуранай туһалагшад энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байна. Үхибүүдые зөөхын тула техническэ талааараа бүтэн һайн машина табиха, замда гархынь урда тээ жолоошодые маршрудтайнь һайнаар танилсуулха шухала. Автоажахынуудай комиссинууд эдэ бүгэдые хинан хаража байха ёһотой.

Автомобиляар, мотоциклаар ябаха дуратайшуулай һайн дуранай бүлгэмүүлэй эдэбхитэд, ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд, пионерскэ вожатанууд харгыгаар ябаха дүримүүдые нэбтэрүүлхэ талаар һурагшадай дунда хүдэлмэреэ эдэбхижүүлхэ ёһотой.

Хура бороогой, саһанай орохо үедэ автомобилиие дары зогсоохонь хэсүү байдаг, харагдасань муудадаг. Тэрээнһээ гадна, хура борооһоо, нойтон саһанһаа далдалжа, шүхэр бариһан хүнүүд харгы, үйлсэ хүндэлэн гарахадаа, дүтэлжэ ябаһан автомобилиие обёоронгүй байдагаашье болохо. Транспорт ехэ түргэнөөр ябуулһанһаа уламжалан харгыда гэнэ усал олоор болодог гээшэ. Нойтон, халтирууһай харгыда транспортые түргөөр ябуулха гээшэ илангаяа аюултай.

Иимэ ябадал гэнэ усалаар дүүрэжэ болохо гээд марта[illegible]

С. ЯБЛОЧКИН,
СССР-эй МВД-гэй ГАИ-гай Главна управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ДЭЛХЭЙН ЧЕМПИОНОЙ ХОЁРДОХИ ИЛАЛТА

МЕРАНО. (ТАСС). Эрэшүүлэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Италиин хойто хубидахи Мерано хотодо боложо үргэлжэлнөөр.

Хоёрдохи партидаа дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов 42-дохи ябадалдаа партияа хойшолуулһан байгаа. Энэ хойшолуулагдаһан партидаа тэрэ илалта туйлаха ёһотой гэһэн мэргэжэлтэдэй багсаамжалганууд зүб байһаниинь нэгэ час 20 минутын үнгэрһэн хойно батадхагдаба.

Дэлхэйн чемпион шэнэ амжалта туйлаха байха гэжэ американ гроссмейстернүүд Р. Бирн, А. Денкер, аргентинец М. Найдорф уридшалан хэлэһэн байгаа. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхые эрмэлзэгшын секундантнуудшье энээниинь арсабагүй. Имагтал Карповай туһалагшад бэеэ баринги байба. Хойшолуулагдаһан партиинь һүниин тэн болотор дарина ар хаража үзэхэдөө, Корчнойн ахир түлхюур байдалда ороһые, хэдэн аргаар шүүжэ гараха харгы замуудай бии байһые элирүүлээ һэн.

Хюлгын захаархи хүбүүгээ Карповай урагшань дабшуулхадань, Корчной үшөө нэгэ хүсүүгээ үгөөл. Хамгаалалта хэхые оролдобошье, бирража ядахадаа, 57-дохи ябадалдаа шүүгдэһэнээ мэдэрхэ баатай болобо.

Түрүүшын хоёр партида Карпов эдэбхитэй һайнаар наадаа. Творческо талааараа чемпион нүгөөдэһөө һонирхолтойгоор, өөрын онсо маягтайгаар наадаһан байна.

Гурбадахи партинь гурба дахин дабталгын һүүлээр 41-дэхи ябадалдаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

Сагаанаар наадаһан Корчной 1978 ондо Багиодо болоһон мүрысөөнэй, мүн энэ наадана түрүүшын партинуудта ушарһан бэрсын гамбидые дабтаһан байха юм. Энэ удаада Карповай тактикаяа хубилгахадань, хюлгэ дээрэхи байдал орёо хүшэр болоо һэн. Сагаанаар наадагша үүсхэл эдэбхиеэ гаргаа абахань ха гэжэ һанахаар болобо. Зүгөөр дэлхэйн чемпион һубэлгэн бэрхээр наадажа, байдалаа һайжаруулһан байха юм. Корчной хэдэн андалдалга хэжэ, булюу байдалтай болохые хүсөө. Гэбэшье тиимэ юумэн болобогүй. Ушарынь гэхэдэ, Карпов тохёолдоһон байдалые гүнзэгыгөөр сэгнэжэ шадаһан байха юм. Хараар наадагшын булюу һайн байдалтай болохо болоходонь, Корчнойн ябадалаа гурба дахин дабтахада, ахамад орбитр П. Клейн (Эквадор) уулзалга тэнсэлгээр дүүрээ гэжэ тодорхойлбо.

Иигэжэ дэлхэйн чемпион А. Карпов 2:0 тоотойгоор шүүжэ ябана. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэнсэлгын үрэ дүн хараада абтадаггүй юм.

Дүрбэдэхи партинь үсэглэлдэр наадагдаа. Эндэ дэлхэйн чемпион сагаанаар наадаа.

(ТАСС).

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ

ОЛОНИИЕ ХАБААДУУЛХА

Хүндэ атлетикээр Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ажалай Улаан Тугай ордента авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортын клубай зал соо боложо дүүрэбэ. Авиазаводой, ЛВРЗ-гэй, Зүүн Сибириин технологическа институдай суглуулагдамал командануудай 30 гаран атлет энээндэ хабаадаба.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэн сооһоо «Забайкалец» гэжэ спортклубай түлөөлэгшэ Борис Холхоев илажа, респуб[illegible] танһаа һайн һорилго бэлэдхэлтэй байба.

Авиазаводой физкультурын инструктор, спортын мастер Юрий Цой набтархан аад, багжагар хүдэр бэетэй юм. Тэрэ 67.5 килограммай шэгнүүртэ мүрысэдэг аад, мүноо дундуурша шэгнүүртэ хаба шадалаа туршаба. Түрүүшын үргэлгэдэ (рывок) 110 килограмм эбабашье, удаань 120 килограммые хоёр дахин үргэхэдөө, абажа шадаагүй. Зүгөөр нэмэлтэ дүрбэдэхи һэдэлгэдээ 122.5 килограмм абаһан байна. [illegible]

267.5 килограммай үрэ дүнгөөр түрүү һуури эзэлээ, ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэ В. Батуев—хоёрдохи, хүгжэмэй училищиин һурагша С. Агиевич гурбадахи һуурида гараһан байна.

Авиационно заводой слесарь туршагша спортын мастер Константин Ларионов дүн хамта 282.5 килограмм (125+157.5) абажа, чемпионой үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. Технологическа институдай студент Н. Киноцук хоёрдохи һуури эзэлбэ.

[illegible] га дүрэтэй байжа, сугларагшадай магтаал һайшаалда хүртэбэ.

«Забайкалец» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Мезенин хүнгэн шэгнүүртэнэй дунда үндэр үрэ дүн харуулхаһаа гадна, гоё һайхан арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр авиационно заводой суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь А. В. Иванников) илажа, горспорткомитедэй диплемоор, дамжуулгын кубогоор шагнагдаба. Технологическа институдай команда (тренерынь Ю. П. Бондарев) хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

САГААН УЛААР

МҮНӨӨДЭР рес доторнай сэлмэжэ, б байха. Зарим нютагу һатай бороо ороходо тээһээ секундын 9—14 хүсэтэйгөөр һалхилха. зарим районуудта 10 хүрэтэр дулаан байха.

Улаан-Үдэдэ сэлмэжэ хэжэ байха. Шииг орохогүй. Баруун тээ кундын 9—14 метр гөөр һалхилха. 3—5 дулаан болохо.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

«Буряад үнэн» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд редакторай орлогшо Н. Р-Д. Очировай хайрата аб Цырен Цырендоржиевич БАЛДАНОВАЙ наһа бараһан ушарһаа гэр бүлэнхидэнь, түрэлхидэнь гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

Хүдөөлүүлгэ октябриин 10-най 14 часта Ленинэй [illegible]сын 63-дахи гэрэй 2-дохи байраһаа.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-93, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-64-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-54-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00694. Заказ № 232. Индекс